

MARTINSKÝ Evanjelik

2009/1-2

ROČNÍK 16

Keď stotník, ktorý stál naproti Nemu, videl, že tak dokonal, povedal:
Tento človek bol naozaj Syn Boží!

Mk 15, 39

ROGIER VAN DER WEYDEN:
Kristovo uloženie do hrobu

Evanjelický a. v. cirkevný zbor, Biblická škola
a Evanjelická základná škola v Martine
želajú svojim členom a priaznivcom
požehnané veľkonočné sviatky
pozdravom

Christos voskres! Vo istinno voskres!

Moru, búrkou zbičovanému, podobajú sa dnešné časy. Boj cirkvi je – bojom s búrkou na mori. A vlnami, ktoré prikrývajú loď cirkvi, sú nie hlúpe nábehy všelijakých voľnomyšlienkárov, ani tupé rezy drzých posmievačov, ani bezmocné údery nenávisťných protivníkov cirkvi: najväčšie nebezpečenstvo hrozí cirkvi od jej vlastných synov. Telesné zmýšľanie, divoká bezbožnosť, bezuzdná naruživosť, rozpustilá nekázanosť, nenásytná ziskubažnosť, hmotárstvo, prospěchárstvo sú tými mocnosťami, s ktorými musí bojovať, zápasíť cirkev Kristova vo svete. Cirkev je a musí byť stále cirkvou bojujúcou. Ak na toto zabudne, loďka jej zájde ľahko na nebezpečné vody hriechnej bezpečnosti, netečnosti, nečinnosti, hľivenia, duchovného živorenia, pomalého, pozvoľného duchovného umierania.

A či loďka nášho života cirkevného, náboženského nepláva už týmito vodami? Či nám nehrozí duchovná smrť, pomalé, pozvoľné zahynutie? Je istá vec, že je v cirkvi našej nie všetko tak, ako by malo byť. Nie je cirkev naša takou, akou by mala byť. Mala by byť podobná statnej lodi vojenskej, bojujúcej víťazne oproti svetu, oproti hriechu, oproti smrti. Mala by byť ako veľkolepá loď obchodná, roznášajúca večné poklady kráľovstva Božieho z krajiny do krajiny. A je skôr len malým, nepatrným záchranným člnom, na ktorý sa len niektorí – nemnohí utiekajú uprostred víchrov časov.

Prečo je to tak? Lebo Pán Ježiš spí i v srdciach našich, i v loďke cirkvi našej. Treba Ho zobudiť! Aby potom i On zobudil nás. Aby sme precitli. Aby sme videli nebezpečenstvo, ktoré nám hrozí. Aby sme spoznali povinnosti, ktoré nás čakajú. Treba nám vziať na seba „celú výzbroj Božiu“. Ide o to: či v srdciach našich, či v cirkvi našej, či v národe našom slovenskom má panovať Duch Boží, alebo duch sveta. A medzi nimi niet nijakého kompromisu, niet pojednania. Tu polovičatosť, nerozhodnosť, kulhanie na obe strany nemajú miesta. Všetkým, ktorí chceme, aby Duch Boží vývodil vo svete, nám všetkým sa treba spojiť a treba nám spolu držať. Treba sa nám spojiť k spoločnej práci, treba nám spolu držať v spoločnom boji. Ale tie najťažšie boje musia byť vybojované vo svete nášho vnútorného života. Preto treba nám byť nielen bojovníkmi, ale i modlitebníkmi!

Bratia, sestry! Búrka sa môže strhnúť každú chvíľu! Beda nám, ak nás nájde nepripravených, ak nás zachytí, a Pán Ježiš bude spať v srdci našom, alebo Ho tam ani nebude! Bez Neho niet záchrany. Víťazstvo, život je len – s Ním!

JUR JANOSKA,

Cirkevné listy, január 1923, č. 1 – 2

POZDRAV K VELKEJ NOCI 2009

Milosť vám a pokoj od Boha, nášho Otca, a od Pána Ježiša Krista. (2K 1, 2)

*Domov by som rád! Do otcovho domu,
blíž k jeho srdcu tam;
vzdialiť sa hluku, srdce túži k tomu
zájsť k tichým záhradám.
Do sveta šiel som s veľa želaniami
a teraz skromná túžba zostala mi,
nádej len jednu v srdci chcem mať:
domov by som rád!*

(Karl Gerok, 1815–1890)

*Vstanem, pôjdem k otcovi a poviem mu: Otče,
zhrešil som proti nebu i proti tebe a nie som
viac hoden menovať sa tvojím synom; prijmi
ma ako jedného z nádenníkov. I vstal a šiel
k otcovi. Keď bol ešte ďaleko, uvidel ho otec,
zlutoval sa, pribehol, padol mu okolo krku
a vybozkával ho.*

(L 15,18–20)

Milí bratia, milé sestry v Ježišovi Kristovi!

Cesta domov býva ťažká, zvlášť vtedy, keď sa vraciame do domova, z ktorého sme odišli pohnevaní. Takáto cesta býva ťažká, ale požehnaná. Podobne požehnaná, akou bola aj cesta márnотratného syna z podobenstva o stratenom synovi.

Aj tohtoročné veľkonočné sviatky nám chcú o takejto ceste k domovu vydať svedectvo. Vzkriesením Ježiša Krista sme dostali pozvanie do Božej blízkosti, do večného domova, z ktorého sme odišli. Mnohí dobrovoľne, mnohí pohnevaní a niektorí možno len zo zvedavosti. Prázdny Ježišov hrob je svedectvom toho, že sa nič neskončilo, ale že to všetko pokračuje. Ježišovým vzkriesením je cesta do večného domova teraz omnoho jasnejšia, priamejšia, ale hlavne radostnejšia, lebo nás tam už niekto čaká. Niekto, kto nás namiesto výčitiek privíta láskavým prijatím. Vrátí nám dôstojnosť Božieho stvorenia, o ktorú sme sa v minulosti sami pripravili. Odpustí nám hriechy, pre ktoré by sme boli určite zahynuli. Toto všetko, sestry a bratia, bude možné len vtedy, keď sa vydáme na cestu do večného domova.

Spoločne veríme, že sme na tejto ceste, že ideme správnym smerom, ale hlavne že ideme so správnym sprievodcom. Toho dôkazom sú aj milosť a dary, ktoré spoločne dostávame ako zbor na to, aby sme na tejto ceste vytrvali až do konca. Toho dôkazom je aj vaša úprimná radosť zo všetkého, čo robíte v milosti Božej na záchranu nás aj tých, ktorí sa ešte nerozhodli vykročiť k domovu.

Pri tejto príležitosti by sme sa chceli ako predsedníctvo cirkevného zboru v Martine poďakovať všetkým vám, ktorí ste zobrali toto pozvanie vážne a svojimi modlitbami, svojím osobným vystupovaním, svojou prácou v zbere, svojou nedeľnou návštevou chrámu, ale aj akoukoľvek pomocou dokazujete, že patríte k tým, ktorí kráčajú k domovu. Máme nesmiernu radosť z vašej účasti na zborovom živote. Veríme, že spoločne uskutočníme plány a vízie, ktoré sú pred nami, aby tá cesta k domovu bola požehnanou pre všetkých.

*Domov by som rád! Už som unavený
všetkým, čo dáva svet;
domov by som rád, už som nasýtený
všetkým, čo možno zrieť;
ak Boh chce, i ja svoj kríž chcem ďalej niesť
a rytiersky dobrý boj na zemi viesť,
v srdci však čujem ozývať sa hlas:
domov by som rád!*

*S priáním všetkého dobrého pri príležitosti veľkonočných udalostí vás pozdravuje
Predsedníctvo CZ ECAV v Martine*

Milujem Hospodina, lebo počuje hlas môjho úpenia. Lebo naklonil ku mne svoje ucho, budem Ho vzývať, pokiaľ len žijem. Obkľúčili ma povrazy smrti, zastihli ma úzkosti záhrobia. Našiel som súzenie a žiaľ. Ale vzýval som meno Hospodinovo: „Ó Hospodine, zachráň moju dušu!“ Milostivý je Hospodin a spravodlivý, náš Boh sa zľutováva. Amen.

Radujte sa v Pánu vždycky! Opakujem: radujte sa! A pokoj Boží, ktorý prevyšuje každý rozum, bude hájiť vaše srdcia a vaše mysle v Kristu Ježiši.

F 4, 4, 7

Milé sestry a milí bratia v Pánovi
Ježišovi Kristovi!

Už vyše dvoch týždňov prebiehajú v našom cirkevnom zbere každodenné pôstne modlitebné stretnutia. Som za tieto stretnutia veľmi vďačný. Jednak za to, že prichádza naozaj pekný počet modlitebníkov, aj za to, že si vždy niekto iný pripraví úvodné zamyslenie, program, piesne. Tiež za to, že ten, kto má na starosti jednotlivý deň, zachováva počas neho pôst, a najmä za modlitby, v ktorých je veľa krásnych vyznaní, prosieb, vďačnosti a chvál; sú to modlitby za zbor, za jednotlivcov, spoločnosť, za ľudí v trápení, chorobách, problémoch... Myslím, že po každom jednom dni môžeme spoločne prežívať, že všetko to, čo Bohu predkladáme na modlitbách, je v Jeho rukách. S touto dôverou smieme k Nemu pristupovať. A niekedy môže človek cítiť až takú fyzickú úľavu, že On pre to vzal, že On sa postará. Z tohto vedomia plynie radosť, pokoj, plynie nová nádej a istota – Boh je s nami. Nemusíme sa báť, môžeme sa smelo na Neho spoľahnúť.

Pojmy, o ktorých sme čítali v Božom slove – radosť a pokoj, sa medzi iným veľmi často spomínajú v týchto modlitbách, aj v rozhovoroch. Určite patria k znakom ozajstného kresťanstva. Mnohí, sestry a bratia, aj z nášho spoločenstva, môžu vyznávať, že túto radosť a pokoj majú ako trvale prítomnú hodnotu, niečo, čo žijú vo

svojom vnútri. Ale zároveň sú mnohí, ktorí hovoria: „My túto radosť nemáme. Ani tento pokoj. Máme toľko trápenia, toľko starostí, toľko komplikácií v živote. Toľko nepokoja, nervozity, úzkosti, že radosť a pokoj, o ktorých ostatní hovoria, my jednoducho neprežívame, nemáme.“

Všimnime si bližšie, sestry a bratia, na základe prečítaného slova, čo tieto hodnoty radosť a pokoja znamenajú. Radosť môžeme mať z mnohých dôvodov. Môžeme mať radosť z úspechu, zo svojej rodiny, z práce, zo stretnutí, z peknej prírody,... z mnohých vecí. Pociť radosť si môžeme vyvolať aj umelo. Ale zrejme o tom Božie slovo nehovorí. Všimnime si, že keď apoštol Pavol hovorí: radujte sa!, a znova prízvukuje, duplikuje: radujte sa!, zároveň v jednom, v tom istom, neoddeliteľnom slede hovorí – v Pánovi. Radujte sa v Pánovi! Prečo v Pánovi? Lebo On nám dal to najcennejšie. On nám dal to najviac. Dal nám svoje spasenie! Preto tá radosť nie je len o emóciách, len o chvíľkovom prežívaní. Ale je to radosť hlboko zakorenená v našom vnútri, radosť, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou nášho kresťanstva. Myslím, sestry a bratia, že aj vy máte takúto skúsenosť, ja ich zažívam najmä pri stretnutí s našimi starkými, ktorí sú na tom už veľmi zle, najmä zdravotne. Častokrát idem do nemocnice alebo do domácnosti s obavou, čo len tomu človeku poviem, ako ho poteším, ako ho povzbudím? A potom, keď sa stretneme, povedzme pri

Večeri Pánovej, môžem v jeho očiach a hlbooko v jeho vnútri vidieť úprimnú radosť, napriek všetkej bolesti a krížu, tento človek dobre vie, kam ide. Vie, že nesmeruje k zániku, smrti, ale k životu. A z toho prameni jeho veľká vnútorná radosť, napriek všetkému ťažkému, čo práve prežíva. Aj biblický Nehemiáš vo veľmi ťažkej situácii v národe izraelskom, keď sa vrátili z babylonského zajatia do spustošenej krajiny, ľudu, ktorý je veľmi skleslý a mnohokrát prežíva až pocity beznádeje, bezradnosti, hovorí: Nebudte smutní! Lebo radosť z Hospodina je vaša sila. Teda nie to, akí sú schopní, nie to, ako dobre postupuje obnovenie Izraela, akých má schopných vodcov. Ale radosť z Hospodina je vaša sila. V Ňom je vaša radosť. Z toho prameni vaša sila.

To druhé je – pokoj. Myslím, sestry a bratia, že za každým našim bežným úsilím, či už o slušnú životnú úroveň, alebo snahu o vzdelanie, múdrosť, uplatnenie, úspech, za každým duchovným hľadaním je úpenlivá snaha o pokoj. Často počujeme: žijeme v hektickej dobe, stále sa niekam ponáhľame. Všetci vo svojom vnútri túžime po pokoji. Túžime po vyrovnanosti, po naplnenom živote. Mnohí hovoria: Hľadajte ho v sebe, vo svojom srdci, lebo je ukrytý niekde hlboko vo vašom vnútri. Používajte také techniky, onaké metódy a duchovné cvičenia a tak ďalej. Ale povedzme si úprimne, koľko z toho hlbokého ponorenia do seba prinesie skutočný pokoj. Myslím, sestry a bratia, že ak sme v tom poctiví, ak skutočne hľadáme poctivo, hlboko vo svojom vnútri, tak tam nájdeme len veci, ktoré nás vedú k novému trápeniu, a nie k pokoji. Nájdeme tam predovšetkým náš hriech. A toto je vlastne zmysel toho, k čomu nás pozýva aj Božie slovo. Nehovorí o pokoji v nás. Nehovorí o úsilí, ktorým by sme vygenerovali pokoj v nás nejakou praktickou alebo technikou. Ani modlitba a pôst nie sú techniky na získavanie pokoja. Naopak, modlitba, pôst sú nástrojom, spôsobom, akým vyjadrujeme svoju dôveru, oddanosť: Bože, Ty mi dáš pokoj! Je to Tvoja moc! Je to Tvoj konanie voči mne! Ja ho nemám, ale

Ty mi ho môžeš dať! Preto apoštol Pavol hovorí: Ten pokoj Boží, ktorý prevyšuje každý rozum. Aj keď tomu niekedy nerozumieme, zdá sa nám to nepochopiteľné, nepredstaviteľné, nereálne, keď máme dojem, že už nemôžeme zažiť ani kúsok pokoja, tak vtedy, keď očakávame na Hospodina, On ten pokoj dá. A preto, keď hovoríme o takejto radosť a pokoji, hovoríme nie o prirodzených hodnotách, ale nadprirodzených, o takých, ktoré dáva Boh.

Hriech nás oberá o radosť a pokoj. Hriech nás odcudzuje a vzdaluje od Boha. Hriech nás odcudzuje navzájom. Dobre vieme, koľko nepokoja vnášajú pokazené vzťahy do nášho vnútra. Hriech nás dokonca vzdaluje od seba samých, takže prestávame rozumieť seba samým, podstate toho, čo my ako ľudia, ako človek sme. Dnes toľkí zápasia s psychickými problémami, depresiami, úzkosťami, keď sa vzdialili podstate toho, prečo tu ako ľudia sme, aký má náš život zmysel. A dnes nám Boh chce povedať, že náš život má zmysel v Ňom. Že tieto hodnoty života, po ktorých tak všetci túžime a hľadáme, sú v Ňom. Kto zostáva v Ňom a s Ňím, toho hriech neoddeľuje od Boha, od druhých, od seba. Ten má tento pokoj, ten má túto radosť. Nielen ako chvíľkový pocit, ale ako trvalú vnútornú skúsenosť, ako poznanie, aj ako zážitok. Áno, Boh je so mnou. Jeho slovo ma ubezpečuje: Ja som tvoj pokoj. Jeho slovo hovorí o radosť. Jeho slovo hovorí o spasení, záchrane a toto slovo je istotou: On je mojím pokojom. On je mojou radosťou. Je to Boží pokoj, radosť v Pánovi. Iba s Ňím, iba v Ňom majú tieto hodnoty tú správnu, ozajstnú kvalitu. Preto nás pôstne obdobie a veľkonočné sviatky vedú k zamysleniu a poznaniu: Ježiš zomrel za naše hriechy! Kvôli nim by sme museli zahynúť. Sme odsúdení na smrť. Bez šance na kvalitný, hodnotný život a večný život. Ale v Ňom a s Ňím máme istotu záchranu, istotu večnosti. On je náš pokoj. On je naša radosť. Kto prosí, ten dostane. Kto hľadá, ten nájde.

JÁN HROBŇ, ZBOROVÝ FARÁR

MODLITBY

Náš zbor má 2200 členov. To napovedá, koľko by malo byť v zborovom živote detí. Sme veľmi vďační za rodičov, ktorí ich privádzajú medzi nás a nám je s nimi akosi radostnejšie. No väčšina otcov a mám si myslí, že keď dá dieťaťu pokrm, odev, prípadne mu pomôžu k vzdelaniu – urobil som všetko. Ale ak patríš do zboru, aj pre teba platí: „Hľadaj najprv kráľovstvo nebeské...“

Je tomu už viac ako štyri roky, čo sa začali stretávať niektoré naše sestry na modlitbách. Vedľa ich k tomu zodpovednosť za svoje deti, rodiny, ale rovnako aj za všetky deti, rodiny a za celé spoločenstvo. Neskôr (na vonkajší impulz návštevy z Južnej Kórey) pribudli ranné modlitby v zborovej sieni.

Je naozaj množstvo toho, za čo sme vďační: môžeme sa slobodne schádzať, nikto nás neobmedzuje, sú medzi nami ľudia, čo sú ochotní na seba vziať zodpovednosť – to znamená, že sa pravidelne o niečo starajú, sme svedkami divu – Biblická škola, vďační sme i za základnú školu, máme starostlivých bratov farárov..., len toho najväčšieho divu je akosi skromne – lásky.

Modlíme sa a pracujeme. Pozeráme vokol seba, kde je láska?

Kde je láska, keď čakám povzbudenie, a príde kritika.

Kde je láska, keď hľadám východisko, radu, a príde klebeta...

Kde je láska, keď čakám pomoc, a odpoveď je: „Nemám čas.“

Keď toto často zakusujeme, priamo voláme: „Príď kráľovstvo Tvoje...“

Toto volanie sa stalo hlavnou túžbou dní modlitieb spojených s pôstom v tomto roku. Je nám to najvlastnejšie volanie, lebo jeho koreň je v Božom slove.

Témy na jednotlivé večery nás viedli k uvedomeniu si, čo žijem ja voči Pánovi Ježišovi Kristovi a ako sa javíme ako zbor pod svetlom skúmania zo Zjav 2, 2–3.

Drahý brat, sestra: „Tak Boh miloval svet, že svojho jednorodeného Syna dal, aby nik nezahynul, ale každý mal život večný, kto verí v Neho“ – komu je On nádejou, východiskom, istotou.

Po tieto dni si pripomíname Jeho neľudské utrpenie, ale aj slávne vzkriesenie! A to všetko pre Jeho veľkú milosť a lásku.

On urobil všetko – dokonal dielo. On nás pozýva k Jeho nasledovaniu. Teraz je na tebe, aby si činil to, čo nám pán Ježiš ukázal – slúž s láskou v nádeji.

MILAN TRÁČ

KEĎ VÁM VYPÁRAJÚ ZNAMENIE AKO NIŤ Z RUČNÍKA

Stáva sa to. Svet nepotrebuje Ježiša Krista, nežiada si Hospodina: z rozlúčkového článku, ktorým som sa usilovala v turčianskom regionálnom týždenníku *My – Nový život Turca* okrem iného charakterizovať kresťanskú identitu zosnulého Karola Záborského s prírnením Siroci (v nedávnych týždňoch sme ho pochovali v Zábore), vyškrtili pasáž o jeho evanjelickej viere a kresťanskej horlivosti. A vyškrtili i motto článku: *Kto mi dá sily k púti v ďalekú blaha riš? Kto osvieti mi cestu, úskalí, zradu skrýš? Kto nahradí mi svojej v tej smutnej cudzine: Môj Boh a brat: Pán Ježiš, to svetlo jediné.* Text podmanivej piesne Kristíny Royovej si nechal zosnulý „Hrebenda zo Zábora“ – Karol Záborský vytesať na pomník. Odtiaľ zvestuje pútnikom: *Môj Boh a brat: Pán Ježiš, to svetlo jediné.* Pomodlime sa zaňho!

OTILIA JESENSKÁ, DRAŽKOVCE

Pozdišovce, Kvetná neďela 1940

JÚLIUS BARČ-IVAN

*I ustavili na hlavu Jeho vinu Jeho napisanou:
Totof jest Ježiš, ten král židovský.*

Mt 27, 37

Čítame slová, ktoré sú napísané na kríži: Totof jest Ježiš, ten král židovský. Ale nechceme vidieť len ten nápis, nič a nikoho iného natoľko ako Jeho, Ježiša ukrižovaného.

Totof jest Ježiš! Evanjelium hovorí, že toto dal napísať Pilát. My však cítime, že Božia ruka napísala toto meno, v ktorom je naša spása. Lebo Ježiš znamená toľko ako Záchranca, Spasiteľ, Vysloboditeľ a Jeho meno nám hovorí, že On je ten, ktorý nás vyslobodzuje z hriechu a smrti, On je ten, ktorý prináša spasenie pre časnosť i pre večnosť.

Takého Záchrancu, Spasiteľa potrebujeme všetci. Sme hriešnici. Či sme už pred svetom statoční, čestní a nábožní, alebo sme hlboko padli a zblúdili. Sú tu dnes ľudia, ktorí ešte nepoznali, že sú hriešni, ktorí to necítia ešte, tým nech Boh dá Milosť, aby sa im oči otvorili. Sú tu dnes – aj dnes sú tu ľudia, ktorí spoznali svoje hriechy, prišli na to, že sú stratení, a vedia, že potrebujú Spasiteľa, ale nemajú ešte istotu v tom a nemajú pokoj v duši. Ó, brat, sestra, keď patriš k týmto ľuďom, meno Ježišovo ti povie, že je tu Spasiteľ pre teba. Nezabudni ho. Mysli však na to, kde ho môžeš čítať. Je napísané na kríži, nad hlavou Ukrižovaného. A to, že stojí nad hlavou plnou bolesti, nad umučeným Kristom, zavrhnutým svetom a zradeným svojimi najmilšími, je pre nás posilnením, potešením.

Tento nápis: Totof jest Ježiš! mohol stáť aj nad betlehemským dieťaťom, ako odpočívá v jasliach, a predsa ho tam nepísala Božia ruka. A nad mužom, ktorý chorých vyliečil a mŕtvych vzkriesil, ktorého meno a obdivuhodné slová a život plný jasu a lásky svietil ostatným, mohlo tiež stáť Totof jest Ježiš!, a predsa to Boh takto nenapísal. Ale nad mužom na kríži, nad mužom s trňovou korunou, krváčajúcou hlavou stojí: Totof jest Ježiš, Spasiteľ úbohých hriešnikov, záchranca spaseného sveta.

A toto nám má povedať, že Ježiš nielen príchodom svojim na svet, nielen svojimi obdivuhodnými slovami, nielen svojím žiariacim príkladom stal sa našim Záchrancom a Spasiteľom, ale stal sa Ježišom, a to ako Ukrižovaný. Stal sa našim Ježišom tým, že obetoval seba za nás a svojou smrťou na kríži zaplatil za naše dlžoby, oslobodil nás od hriechov a zmieril nás s Bohom. Totof jest Ježiš!

A keď hriech trápi tvoje srdce, keď nič iného nevieš, len to jedno, že si stratený, a keď hľadáš niekoho, kto by ťa zachránil, ruku podal, keď si v úzkostiach smrti a nevieš o nijakom potešení, keď sa otvára pred tebou brána druhého sveta a ty pozeráš do očí svojho sudcu, bolesť a ľútosť vífazi nad tebou, vtedy musíš na Golgotu, musíš, aby si tam našiel kríž a vidieť na ňom toho zakrvaveného, poraneného, umučeného – v Jeho

očiach nevysloviteľné milosrdenstvo – toho, nad ktorým je napísané: Totof jest Ježíš!

On je Spasiteľ, ktorého potrebuješ, ktorého hľadáš, ten, ktorý ti môže pomôcť. A keď sa odvážiš padnúť k Jeho nohám, pozdvihnúť oči na Neho, keď počúvaš odpúšťajúce slovo Jeho milosti, myslíš na slová nábožnej piesne: Tvůj boj nám víťazství, Tvá smrt nám život dala, v Tvých vazbách svoboda, věčná se nám již stala: Tvůj kříž jest útěcha, Tvé rány nám zdraví, Tvá krev nám výplata a díl duše pravý. Totof jest Ježíš!

Lež čítajme ďalej: Totof jest Ježíš, ten kráľ židovský! Z posmechu to bolo napísané na Ježišov kříž, a predsa sa napísala pravda. Tento Ježíš na kříži, ktorého koruna je trňová a ktorého kráľovstvom sú už iba tie brvná Jeho kříža a z tých niekoľkých údov svojho kráľovstva, ktorých získal, má pri sebe iba jedného učeníka a niekoľko plačúcich žien, tento je kráľom židovským, zaslúbeným panovníkom Izraela. A keď Ho zavrhol jeho národ, príde čas, keď sa Izrael obráti, bude hľadať svojho kráľa Ježíša a bude volať: Požehnaný, kterýž se bére ve jménu Páně!

Tento Ježíš ukrižovaný je kráľ celého sveta, celého človečenstva. Kráľom z tohto sveta padá koruna z hlavy, keď umierajú. Ježíš práve v smrti nesie kráľovskú korunu. Kráľi tohto sveta pri smrti strácajú svoje kráľovstvo. Ježíš práve v smrti ho získava. Lebo krvácajúc a umierajúc zaplatil za hriechy každého človeka. Od toho času je kráľom ľudských duší, ktoré Mu patria ako odmena za Jeho boj, za Jeho víťazstvo.

Tento ukrižovaný Ježíš je aj твоjim kráľom, dieťa tohto sveta. Aj pre teba išiel na smrť, aj teba vykúpil svojou smrťou. Len o to ide, či aj ty si vlastníctvom svojho Pána, či to uznávaš,

či Mu dávaš to, čo je Jeho, či sa Mu poddávaš, či je vpísané do Tvojho srdca: Ježíš, kráľ môjho srdca, môjho srdca kráľ, môj Pán a môj Boh! A znovu si pripomínaš nábožnú pieseň: Můj Ježíši, nejmilejší, všechno mile trpíš pro mne, Sebe samého dals' za mne: Můj Ježíši, nejmilejší, všechno mile trpíš pro mne, Sebe samého dals' za mne. Teď i já se Tobě dávám, s duší i tělem oddávám: v krvi Tvé se očisťuji, Tvé smrti se důvěruji, dej mi hříchu odpuštění, pro své horké umučení.

Tak stojí človek pred Ježišom premožený jeho láskou. Náčelník obyvateľov Grónska, pohan, bol premožený láskou Ježišovou, keď mu misionár ukazoval obrazy z utrpenia Spasiteľa. Hlboko dojatý zvolal: Rozprávaj mi to ešte raz, aj ja by som chcel byť spasený. A náčelník Indiánov, ktorý uveril, umieral so slovami: „Bratia, kážte ukrižovaného Krista, ten víťazí nad srdcami.“

Tak stojí pred Ježišom aj kresťan. Mladý gróf Zinzendorf stojí pred obrazom Ukrižovaného a počúva Jeho otázku: Toto som urobil pre teba, čo ty si urobil pre mňa. To víťazí nad jeho srdcom. A čo prežil Zinzendorf alebo iní veľkí mužovia viery, to sa opakuje v živote mnohých ľudí, ktorých mená možno nie sú zapísané v dejinách človečenstva, ale istotne sú zapísané v nebesiach. Vyznávajú: nič nepohlo mojim srdcom tak ako Golgota. Tvoje rany, Ježíši, spojili nás s Tvojim srdcom. Sme Tvojim vlastníctvom. Alebo slovo nábožného peváca: Protož z celé duše své, dokudž jsem na svete, za bolest a muky Tvé chválím, ó Jezu, Tě! Za Tvůj strach a narikání, za Tvou smrt drahou, za Tvé milování.

Sme aj my medzi tými, ktorých Ježíš premohol svojou smrťou na

kríži, svojím umučením? Boli už časy – bola už hodina v našom živote, keď sme zatúžili po láske Ukrižovaného, keď sme chceli vykročiť za Ním, keď sme si do srdca vpísali slová, ktoré stáli na kríži: Totoť jest Ježiš, kráľ, môj kráľ, môjho srdca kráľ. Daj, aby ťa tá Láska, ktorá o tvoju dušu bojovala na kríži, premohla a ty hriešnik, ty, brat, sestra, vedeli ste sa oddať svojmu Pánovi, tej ukrižovanej láske, Ježišovi, ktorý má byť kráľom tvojho srdca a tvojho života...

Áno, tak sa vyvíjal tvoj život, tak smutne, vždy ďalej od Ježiša... Ale keď je to tak: choď na Golgotu, postav sa pod Kristov kríž a myslí na to, že ten kríž ťa volá k pokániu, volá ťa k láske, k novej láske. Nech sa zjaví pred tebou v plnej veľkosti to, čo Ježiš vykonal pre teba, dívaj sa na Jeho rany, ktoré pre teba utrpel, na krv, ktorá pre teba tiekla, a potom bude tvoja láska k Nemu zasa nová, pásmo v tvojom srdci čerstvé, jasné, žiariace: Ježiš môj kráľ, Pán a Boh!

A potom myslí na to, že to písmo nesmie v tvojom srdci nikdy vyblednúť a že ty sám ho nikdy nesmieš zotrieť. Keď príde svet a povie ti: nepíš to, nepíš slová Ježiš, kráľ môj. Je to kráľ, ktorý nemá toľko moci, aby svet urobil iným, je to kráľ, nad ktorým hravo zvíťazí nenávisť, pomocník zlý, ktorý ti neprispelie posilnením a s ktorým nezvíťazíš. Svetu odpovedz s nábožným spevcom: V srdci svém keďž jen tebe mám, Ty studnice milosti, tedy já sobě nezoufám v svém kříži a žalosti: V tvé rány já se schovám a tím smrti odolám, neb kdo v tvých ranách skonává, vítězství slavné dostává.

Buď verný Spasiteľovi, ktorý pre teba zomrel, i keby si musel pre to trpieť. A putuj, choď svojou cestou v poslušnosti oproti Pánovi svojmu.

Lebo tu neplatí slovo: Kráľ vraj kraľuje, ale nevládne. Tvoj Pán chce vládnuť nad tebou. Ježiš chce byť neobmedzeným Pánom tvojho života. Budme Mu poslušní, spytujme sa ho stále, pred každou prácou a každým skutkom, čo by On k tomu hovoril, a neurobme ani krok bez Neho.

Pán na kríž vystiera svoje ruky. To len pre tých, ktorí stoja okolo, sú tie ruky pribité a bezvládne. Ale duša kresťana cíti, že tie ruky objímajú celý svet. Všetkých chcú objasť a k sebe pritiahnuť. A všetci tí, ktorých pritisne k sebe, majú byť služobníkmi v Jeho láske. Nie, nezachytí každého, veľa bude takých, ktorých vir života strhne a nebudú sa chcieť chytiť Jeho zachraňujúcej, milostivej ruky. Ty však daj, aby tá ukrižovaná láska zvíťazila nad tvojím srdcom, a pros, aby premohla všetky srdcia.

A keď sa na hodinu, v ktorej tvoje oči uvidia kráľa v Jeho kráse a sláve, Toho, ktorý vyslobodený z úzkosti a bolesti sveta sedí na pravici Božej. A viď, v akej sláve žiari meno, ktoré bolo voľakedy napísané na kríži. To meno bude slnkom nového sveta. Raz v jeho svetle budú žiť ľudia a nenávisť bude posmievaná, nie Jeho láska. Bože, pomôž nám, aby sme sa priblížili k tomu svetu, a požehnaj hodinu, ktorá nás k Nemu približuje, požehnaj hodinu, v ktorej sme si zastali pod Jeho krížom a čítali sväté slová na ňom napísané: Totoť jest Ježiš, ten kráľ židovský. Amen.

Archív literatúry a umenia SNK Sign. 1 B 64

Uverejňujeme pri storočnici narodenia
slovenského dramatika a spisovateľa

Júliusa Barča-Ivana

(*1. 5. 1909 †25. 12. 1953),

člena nášho zboru,

evanjelického farára v Pozdišovciach, referenta

Maticie slovenskej a tajomníka

Slovenskej národnej knižnice v Martine.

„O SLOBODE A PRAVDE, KTORÁ NIE JE Z NÁS...“

Evanjelium podľa Jána 8, 21-36

Drahí bratia a sestry,
v rečiach Pána Ježiša Krista, ktoré tvoria úvod do veľkej náboženskej hádky – sporu so židmi – sa niekoľkokrát spomína sloboda a pravda. Sú to témy výsostne dôležité nielen pre náboženský život, ale pre každú oblasť ľudského bytia. Bez pravdy nieto slobody, ako je uvedené vo verši 32. Bez pravdy žijeme v klame, v područí. Nie nadarmo sa totalitné režimy snažia o informačné embargo. Napríklad pri vstupe do Severnej Kórey, ak vám to po mnohých priefahoch nakoniec povolía, tak ste povinný odovzdať všetky komunikačné prostriedky, telefóny, počítače skôr, než prejdete hranice. Ľudia takto zbavení práva na pravdu sú omnoho ľahšie manipulovateľní. Ľahšie sa dajú oklamať a spracovať. Po istom čase sa svedomie, kritickosť človeka natolko otupí, že už nevie rozlišovať medzi tým, čo je a nie je pravda. A keď sa napríklad ľudí na Kube spýtate, ako sa im tam žije, tak povedia, že dobre. A to aj napriek tomu, že sa tam dodnes pošliapávajú základné ľudské práva a vo väzeniach sedia tí, ktorí sa snažili poukázať na pravdu a slobodu.

Nesloboda môže mať skutočne mnoho rôznych tvárí, odtieňov. Netreba podľahnúť ani okázalým rečiam o demokracii alebo o hospodárskom raste, ktoré bývajú najčastejším sebaklamom o slobode. Ľudia, ktorým nič nechýba, všetkého majú nadostač, dokonca aj prístup k informáciám a slobodu prejavu, môžu skutočne vy-

tvárať obraz slobodnej spoločnosti. Takto nejako by sme ale mohli hovoriť aj o Židoch v dobe Ježiša Krista. Židia tvorili najbohatší národ, ktorý bol roztrúsený po celom vtedajšom svete. Každý desiaty človek v Rímskom impériu bol Žid. Mali napriek rímskej okupácii náboženskú slobodu. Náboženské procesy boli podporované aj zo štátnej pokladnice. Chrám v Jeruzaleme v tomto období dosiahol najväčšie rozmery. Herodes vypracoval a zrealizoval ambicióznú hospodársku reformu. Z náboženskej stránky vlastnili bohatstvo viery praotcov Izraela, vzácne spisy a Boží zákon. Boli presvedčení, že vlastnia aj pravdu aj slobodu.

Ježiš Kristus im aj nám prináša pravdu a slobodu značne odlišnú. Nie je to vec dohody, vnútorných potrieb, návykov alebo výchovy. Nie je to pravda a sloboda, ktorá podlieha času, morálke, moci, názorom alebo dokonca pohybom nebeských telies, ako sa v poslednom čase zvykne vysvetľovať zmena novým vekom Vodnára. Nie je to pravda subjektívna, ktorú vlastní jednotlivec alebo hoci aj národ. Je to pravda a z nej vyvierajúca sloboda, ktorá stojí nad všetkými týmito hodnotami, nad ľuďmi, nad históriou. Nie je určovaná morálkou, ale naopak ona určuje morálku. Nepodlieha moci, ale ona vyhodnocuje a stanovuje jej kritériá. Spomeňme na Piláta, ktorý sa pýtal na pravdu, a Ježiš Kristus mu odpovedá, že pravda je to, že aj jeho – rozumej Pilátova – moc je mu

daná zhora... *Je to pravda, ktorá stojí mimo nás.*

Dokonca ani sám Ježiš Kristus sa v tejto súvislosti nenazýva pravdou, akoby sme čakali, ale je služobníkom tejto pravdy, keď hovorí: a ten, ktorý ma poslal, je so mnou, nenechal ma samého, pretože ja vždy to činím, čo je milé Jemu. Takáto pravda prináša potom aj pravú slobodu, ktorú možné uplatniť aj vtedy, keď tie naše ľudské pravdy a slobody zlyhávajú. Bolo možné tešiť sa z nej aj v dobe socializmu a v čase náboženskej neslobody. Som Pánu Bohu vďačný, že aj náš bohumilý cirkevný zbor v Martine sa môže pochváliť tými, ktorí si to mali možnosť vyskúšať.

Prečo nás Ježiš Kristus pozýva k hľadaniu tejto pravdy?

Po prvé preto, lebo *pravda stojí mimo nás*. Naše vnútro je poznačené hriechom, slabosťou, nevyrovnanosťou, podplatiťnosťou. Z takéhoto vnútra nie je možné stanoviť kritériá na pravdu a slobodu. Budú totiž vždy ovplyvňované, zatažené našimi záujmami, prospechom a nie vždy dopytom iných. Aj naša sloboda sa týka v prvom rade nášho bezpečia a našej prosperity, a to aj na úkor inej slobody... Ježiš Kristus si uvedomuje dosah, nazvime to „nebeskej“ pravdy a slobody pre nás. Emanuel Rádl, český filozof, na tejto rovnici postavil svoje celoživotné dielo, keď vyzýva človeka k hľadaniu – mimo nás – nielen pravdy a slobody, ale napríklad aj výchovy – vtedy keď sa pýta na cieľ výchovy. *„Cieľ výchovy nie je v dieťati, v jeho utajených, alebo zjavných vlastnostiach... cieľ je, ako sa povie ideálny, tzn. nie je časťou tohto sveta, nie je člo-*

veku vrodenný, ale je mierou, ktorou človeka možno odmerať.“ Možno by si túto múdrosť mohli lepšie všimnúť pedagógovia a pracovníci Ministerstva školstva, ktorí takmer každý rok pripravujú nové vyučovacie postupy.

Po druhé – takáto *pravda je imperatívom pre všetkých*. Neplatí len pre istú krajinu, rasu, druh, ale je univerzálna. Skôr či neskôr sa s ňou stretne každý z nás. Je bránou do nebeskej slávy, ale aj žalobou na poslednom súde. Je zrkadlom skutočnosti, ktorá sa z času na čas objaví aj na našej ceste, aby sme sa pozreli na svoju pravú tvár. Stavia nás pred veľké, neľahké a neprijemné rozhodnutia, ide nám pod kožu.

Jeden tak trochu fiktívny príbeh hovorí o tom, ako v jedno krásne nedeľné dopoludnie vtrhli do preplneného kostola po zuby ozbrojení teroristi. Ich veliteľ oslovil ľudí: „Kto si myslí, že mu Kristus stojí za to, aby dostal ranu zo samopalu, nech ostane pokojne sedieť.“ V momente sa z kostola veriaci začali vytrácať. Dokonca aj niektorí z duchovných odišli... Napokon ich z 2000 ostalo asi len 20. Nato sa terorista otočil ku kazateľovi a povedal: „Otče, oslobodil som ťa od falošných a pokrytco. Teraz už môžeš začať s kázňou. Želám pekný deň.“ A odišli.

Kristova pravda nás i dnes pozýva, aby sme ju hľadali, nasledovali, aby sme v jej svetle nachádzali skutočnú slobodu. My vieme, že najjasnejšie nám táto pravda zažiarila práve na golgotskom kríži, ku ktorému sa vďačnosťou, ale aj s bážňou v tomto pôstnom čase kráčame. Amen.

MILAN KUBÍK, ZBOROVÝ FARÁR

VYBLEDNUTÁ VIERA

Stereotyp v kresťanskom živote

V živote človeka asi nenájdeme činnosť, ktorá by z dlhodobého hľadiska nepodliehala nebezpečenstvu stereotypu. V opakujúcich rituáloch sa vždy ukrýva hrozba vyprázdnenia obsahu – modlitba stráca zápal, Božie slovo k nám prestáva hovoriť, viera prichádza o svoju živosť, zhromaždenie pre nás prestáva byť týždeň čo týždeň nevyhnutnosťou.

Ako tomu rozumieť? Zdôvodnení bude asi viacero a žiadne nebude mať absolútnu výpovednú hodnotu (pravda je symfonická), no jedno z nich bude pravdepodobne niesť pomenovanie – *stereotyp*.

STROHÁ DEFINÍCIA

Čo si máme za slovom stereotyp predstaviť? Je to pevný, nemenný, rovnako sa opakujúci návyk, spôsob konania alebo činnosť, ktoré hodnotíme negatívne, pretože sa vďaka nim náš život stáva rutinným, netvorivým, je prežívaný akosi mechanicky. Kresťanský život viery môže mať všetky tieto prívlastky.

UBÍJA KREŠŤANSKÁ TRADÍCIA VIERU?

Keďže stereotyp súvisí s kresťanskou tradíciou (tradícia je takisto čosi stáročia sa opakujúce), mnohí kresťania si zameriávajú boj so stereotypom práve s bojom proti kresťanskej tradícii. Ich pravidlo znie: Nič nerob druhýkrát rovnako. V praxi to znamená, že bohoslužobné zhromaždenie by malo byť neliturgické, obsahovo rôznorodé s minimom opakujúcich sa prvkov. Modlitby by mali byť odriekané voľne; i spoločná modlitba Pánova je rušivým elementom.

ETAPY ŽIVOTA VIERY

Pre mnohých kresťanov sú už spomínané sprievodné javy rutínnej modlitby, neinšpiratívneho čítania Písma či uspávajúceho spoločenstva uistením, že ich duchovný život napadol nebezpečný vírus. Je však dôležité mať na zreteli, na akých predpokladoch je ich viera postavená (subjektívnych – týkajúcich sa kvality mojej viery, alebo objektívnych – daných vonkajšími okolnosťami Božieho konania).

Netreba prehliadať skutočnosť, že viera človeka podlieha počas nášho života procesom transformácie. Ona nielenže rastie alebo upadá, viera sa mení. Mení sa tak, ako prechádzame jednotlivými etapami nášho fyziologického vývinu.

V živote človeka nachádzame obdobie, keď má viera veľmi citový, emocionálny rozmer. Naše modlitby sú vtedy hlboké, slovo kazateľa sa nás dotýka, Biblia je plná hlasu Duha Svätého.

Po tomto období však prichádzajú ďalšie etapy nášho života, keď cit ustupuje do úzadia, kritické uvažovanie, skúsenosť paradoxov života, hĺbky a zodpovednosti voči svetu dáva viere nový rozmer – moment rozhodnutia (odhodlania). Viera sa stáva každodenným aktom voľby. Je to práve vôľa, ktorá sa stáva hnacím stimulom tam, kde cit stratil svoju silu. Naša viera dozrieva.

Táto premena sa však nedeje automaticky a je potrebné dodať, že mnohí ľudia túto transformáciu viery duchovne neprežijú. Skončia v presvedčení, že ich dovtedajšia viera stála na podvode a žiadna vyššia bytosť nad nami nie je. Ich viera zomiera.

TRENDY VIERA ČI SVETONÁZOR?

Keď uvažujeme nad stereotypmi v kresťanskom živote, je potrebné povedať, že viera v kresťanskom zmysle slova – teda presvedčenie, že sme boli zachránení pred našou hriechnou prirodzenosťou Kristovou obeťou za nás, a tým nám bola daná nová identita Božích synov a dcér – takáto viera je na dnešné pomery čosi príliš zložitá na to, aby si ju ľudia osvojovali len chvíľkovo, sezónne, podliehajúc momentálnym okolitým vplyvom.

Dokázať vidieť svoj vlastný život uprostred Ježišovho príbehu – Jeho smrti a vzkriesenia – znamená nechať sa tým príbehom raz navždy poznamenať. Vedieť, že už nepatrim sám sebe, ale patrim Kristovi, to je svetonázorové presvedčenie a životný štýl zároveň. A to je čosi silnejšie: sila prostredia, ktoré si dáva prívlastok kresťanské alebo evanjelické. To je čosi vlastné, čo ľahko nepodlieha vplyvom okolností a doby.

Je však potrebné dbať na jedno – aby forma nestratila obsah. Aby sme mali stále na pamäti, Komu sme uverili a Komu sme sa to odovzdali. Potom už to, že každú nedeľu počúvame v kostole toho istého kazateľa, spievame tie isté piesne a modlíme sa tú istú modlitbu Pánovu, nebude dôležité.

FRANTIŠEK KOREČKO
školský farár EZŠ, BŠ a ŽU

Vážený Martinský evanjelik,

posielam Tvojim čitateľom krátku „vyznanie“ jednej našej externistky, tretiačky z bakalárskeho programu Misijná práca s deťmi a mládežou. Je to žena, ktorá má niečo cez 40 rokov a na Biblickú školu prišla dorážaná životom, plná pesimizmu. Ďakujeme Bohu za to, že sa jej postoj i jej osobný život mohol zmeniť.

V posledných dvoch rokoch vidím okolo seba najčastejšie Etickú aplikáciu chalcedonskej kristológie, teda slúžiaci postoj kresťana k svetu. Je to spôsobené tým, že študujem na Biblickej škole v Martine študijný odbor Misijná práca s deťmi a mládežou. Z tohto dôvodu trávim veľa času v priestoroch Biblickej školy, kde nám prednášajú ľudia, ktorí sú charakteristickí týmto postojom, ktorí slúžia Bohu, sú presvedčenými kresťanmi a celý svoj profesionálny život zasvätili tomuto poslaniu. Ba čo viac, základy takéhoto spôsobu života zasiali aj do nás žiakov a tieto semienka sa ujali. Ak mám hovoriť za seba, som síce kresťanka, ale do začiatku štúdia na Biblickej škole by som sa mohla nazvať skôr zatúlanou ovečkou kresťanského stáda. V tej dobe bol pre mňa príznačný skôr etický nestorianizmus. Ako sa mojím učiteľom podarilo vrátiť ma na správnu cestu celkom nenásilným spôsobom, je pre mňa záhadou, faktom však je, že sa im to podarilo. Práca s deťmi v tomto spoločenstve v Letnej biblickej škole v minulom aj tomto roku veľmi obohatila môj život a naplnila ho niečím novým a nezabudnuteľným.

S úctou

MICHAL VALČO

ZO SVIATOČNÉHO ČITATELSKÉHO DENNÍKA 1

HOSPODIN MILOSRDNÝ JE A LÚTOSTIVÝ

*Hospodín milosrdný je a lútostivý,
zhovieavý a bohatý je v milosti.
Nebude sa ustavične prieť,
nebude sa naveky hnevať.
Nenakladá s nami
podľa našich hriechov
a neodpláca nám podľa našich vín.
Veď ako nebo vysoko je nad zemou,
tak mocná je Jeho milosť nad tými,
čo sa Ho boja.
Ako ďaleko je východ od západu,
tak vzdaluje od nás
naše prestúpenia.
Ako sa zmilúva otec nad synmi,
tak Hospodín sa zmilúva nad tými,
čo sa Ho boja.
Veď On vie, ako sme utvorení,
a v pamäti má, že sme prach.
Dni človeka sú ako tráva
a kvitne ako poľný kvet.*

*Lebo ak sa vietor preženie nad ním,
už ho niet
a nepozná ho viacej jeho miesto.
Lež milosť Hospodínova
je od vekov až na veky
nad tými, ktorí sa Ho boja,
a Jeho spravodlivosť
aj na detných deťoch,
na tých, čo Jeho zmluvu zachovávajú
a pamätajú na Jeho príkazy,
aby ich plnili.*

Žalm 108, 8-18

*Vtedy pristúpil Peter a spýtal sa Ho:
Pane, keď sa brat previní proti mne,
koľko rás mu odpustiť? Až do sedem
rás?
Ježiš mu odpovedal:
Nehovorím ti, že až do sedem rás,
ale až do sedemdesiatkrát sedem
rás!*

Mt 18, 21-22

ZO SVIATOČNÉHO ČITATELSKÉHO DENNÍKA 2

Mocný kráľ Milinda si zavolať starého kňaza: „Ty tvrdíš, že človek, ktorý sa sto rokov dopúšťal všetkého možného zla a pred smrťou poprosí Pána Boha o odpustenie, sa znovu narodí v nebi. A ten, kto sa dopustí čo len jediného zločinu a neľutuje to, skončí v pekle. Je to spravodlivé? Či sto zločinov je ľahších ako jeden?“

Starý kňaz odpovedal: „Keď vezmem do ruky malý kameňok a položím ho na hladinu jazera – čo urobí? Potopí sa, alebo zostane na hladine?“ „Potopí sa.“ „A keď vezmem sto veľkých kameňov, naložím ich na loď a postrčím ju na jazero, potopí sa, alebo zostanú na hladine?“ „Zostanú na hladine.“ „Je teda sto kameňov i s loďou ľahších“

než jeden kameňok?“ Kráľ nevedel, čo na to povedať. A tak mu to starý kňaz vysvetlil: „To isté platí i pre ľudí, kráľu. Aj človek, ktorý síce veľmi hrešil, ale opiera sa o Boha a svoje hriechy ľutuje, nepadne do pekla. Zatiaľ čo človek, ktorý by sa hoci len raz dopustil zla a nežiadal o Božie milosrdenstvo, bude zatratený.“

Aj v uplynulom roku nás držalo nad vodou Božie odpustenie, milosť a milosrdenstvo. Žili sme z odpustenia, a preto sme aj my odpúšťali.

A tak sme svedčili o Božej láske. Koľko medziľudských vzťahov, či už medzi súrodencami, manželmi, priateľmi alebo spolupracovníkmi v práci by sa dalo zachrániť pred krahom, keby sme boli bohatí na odpúšťanie a milosrdní a ľútostiví, keď urobíme niečo zlé! Pán Boh nás to učí aj skrze svojho Syna. Odpúšťajme si navzájom a bude aj nám odpustené!

MILAN KRIVDA

Z knihy Tesnou bránou, Silvester 2008

ZO SVIATOČNÉHO ČITATELSKÉHO DENNÍKA 3

Frankl si v knihe Trpiaci človek kladie otázku: Ak smäd poukazuje na existenciu vody, nepoukazuje náš vnútorný smäd po Bohu na existenciu Boha? Všetci trpíme týmto „smädcom“, lenže často netušíme alebo ani nechceme vedieť, čo ho skutočne uhasí. Namiesto „živej vody“ sa ho snažíme uhasiť jedmi, lacnými náhradami alebo nechávame ten smäd vedome neuhasený, a tak sa postupne zväčšuje. V oboch prípadoch prepadáme hlbšie do nudy (straty záujmu o svet) a ľahostajnosti (straty úsilia niečo okolo nás zmeniť k lepšiemu).

Freud videl v náboženstve obsedantnú neurózu ľudstva, Marx v ňom videl zase ópium ľudstva, no nie je to skôr naopak? Nie sú ópium a obsedantná neuróza záplatou dnešného človeka na nevedomenú (či potlačovanú) religioznosť?

Rôzne náboženstvá sa v rôznych kútoch sveta vyvinuli, aby naplnili tento smäd po všetko presahujúcom duchovne. Podľa Frankla tak ako rôzne jazyky nám umožňujú transcendovať k pravde o svete okolo nás, tak aj rozličné vierovyznania sa vyvinuli, aby nám umožnili stúpať k pravde s veľkým „P“.

Netvrdí však, že všetky náboženstvá sú rovnocenné, a zdôrazňuje, že napriek módnemu trendu vyhľadávať duchovné dobrodružstvo v exotických filozofiách každý človek najlepšie svoj duchovný rozmer objaví vo viere, v ktorej vyrastal a ktorá je pre neho kultúrne prirodzená. Tak ako sa najľahšie učíme a vyjadrujeme v našom materinskom jazyku...

Lukáš Krivošík

.týždeň 51/2008

KTO SI UVEDOMÍ POBLÚDENIA?

Sme v období pôstu. Pripravujeme sa na Veľkú noc, keď si budeme pripomínať obet Pána Ježiša za nás, za naše hriechy. Tie nás ohrozujú stále. Niekedy si ich uvedomujeme, niekedy možno nie. Dávid vedel o tom svoje. Preto prosí v 19. žalme : *Kto si uvedomí poblúdenia? Z nepovedomých vín ma ospravedlň! Aj od spupných ochráň svojho sluhu.*

Veríme, že z hriechov nás usvedčuje Duch Svätý. Nasledujúci zoznam nám však môže na základe veršov z Biblie pripomenúť naše zlyhania a nedostatky.

1Tes 5, 18: *Za všetko ďakujte, lebo to je vôľa Božia pri vás v Kristu Ježiši.*

Dakujeme Bohu za všetko, zdanlivo zlé aj dobré? Dbáme na modlitbu pred jedlom?

Ef 3, 20: *Tomu však, ktorý môže nad toto všetko urobiť omnoho viac, ako my prosíme alebo rozumieme...*

Nerobíte pre Boha nič, lebo nie ste dosť talentovaní? Bránia vám v službe Bohu pocity menejcennosti? Keď pre Krista niečo urobíte, vzdáte mu za to chválu?

Sk 1, 8: *...prijmite moc Ducha Svätého, ktorý zostúpi na vás, a budete mi svedkami aj v Jeruzaleme, aj po celom Judsku, aj v Samárii a až do posledných končín zeme.*

Svedčíte o Kristovi svojim životom? Nazdávate sa, že stačí vaše kresťanstvo žiť bez toho, aby ste strateným svedčili aj slovami?

R 12, 3: *Lebo mocou milosti, ktorá mi je daná, hovorím každému medzi vami, aby si nemyslel o sebe viac, ako treba, ale aby skromne zmýšľal, ako Boh komu udelil mieru viery.*

Ste pyšní na to, čo ste dosiahli, na svoje schopnosti, rodinu? Pozeráte sa na druhých ako na lepších, ako ste vy? Myslite si, že ako kresťan si počínate celkom dobre? Trvate na svojich vlastných pravdách? Bránite sa, keď vás Boh chce zmeniť?

Ef 4, 31: *Každá rozhorčenosť a vášnivosť, hnev a krik, i rúhanie so všetkou zlosťou nech sú vám ďaleké.*

Hľadáte na iných chyby, hádate sa, kritizujete bez lásky? Ste zaujatí voči kresťanom v inej skupine, pretože sa na všetko nepozerajú tak ako vy? Hovoríte nepekne o ľuďoch, ktorí práve nie sú prítomní? Hneváte sa?

1 K 6, 19: *Či neviete, že vaše telo je chrámom Ducha Svätého, ktorý je vo vás, ktorého máte od Boha, že nie ste sami svoji?*

Staráte sa o svoje telo ako o chrám Ducha Svätého? Neničíte ho zlými stravovacími návykmi a pohodlnosťou? Poškvrňujete svoje telo nečistým sexom?

Ef 4, 29: *Nijaké mrzké slovo nech vám nevychádza z úst.*

Používate neslušné slová? Rozprávate dvojzmyselné vtipy? Prižmurujete oko, ak to robí niekto vo vašej prítomnosti, u vás doma?

Ef 4, 27: Nedávajte miesta diablu.

Uvedomujete si, že ste ako „pristávacia dráha“ pre satana, keď mu otvoríte svoju myseľ prostredníctvom transcendentálnej meditácie, jogy, seáns, veštenia, okultnej literatúry a filmov? Dovoľujete satanovi, aby si vás použil na zmanenie Kristových úmyslov vo vašom zbore kritizovaním, ohováraním a ľahostajnosťou?

R 12, 11: Nebuďte leniví v horlivosti.

Neplatíte načas svoje dlhy? Utrácate viac peňazí, ako si môžete dovoliť? Platíte poctivo dane? Ste zapojení do nie celkom čistých obchodov?

Pripravené z materiálu Ako sa efektívnejšie modlíť za evanjelizáciu.

DB

BOH NESTOJÍ O VYNÚTENÉ DARY, ALE MILUJE OCHOTNÉHO DARCU

A Pavol v 2. liste Korintským 9, 7–8 pokračuje: „Boh má moc požehnať vás takou mierou, že vždy budete mať dosť nielen pre seba, ale ešte vám zvýši, aby ste mohli pomôcť tým, ktorí to potrebujú.“

Na konvente 1. marca 2009 sme si odhlasili:

„V roku 2009 plánujeme opraviť fasádu kostola, ktorú sme už raz odložili pre nedostatok finančných prostriedkov, zrekonštruovať kostolnícky byt, v ktorom nutne potrebujeme zastaviť vlhnutie múrov a odstrániť pleseň. Musíme opraviť aj vchod do kostolníckeho bytu a fary, ktorý je pôvodcom tohto vlhnutia. Zároveň potrebujeme zrekonštruovať aj toalety na fare. Postavíme altánok vo farskej záhrade a k nemu by sa patrilo urobiť chodník zo zámkovej dlažby. Podobne treba zrekonštruovať aj prístup ku garážam. Dokončiť rekonštrukciu kaplánskeho bytu, ktorej podstatná časť bola už urobená v roku 2008. Na všetko nemáme finančné krytie. Väčšiu časť prác plánujeme urobiť svojpomocne a za účasti brigádnikov z USA. Plán je zostavený viac ako odvážne, napriek tomu veríme, že sa nám s Božou pomocou všetko podarí.“

Na tieto činnosti sme si naplánovali

v rozpočte 33 194 eur (1 mil. Sk), čo nie je celkom kryté očakávanými príjmami. Záporný rozdiel celkového rozpočtu je vo výške 9 195 eur (277 008 Sk).

Koncom mája (27.5.–7.6.2009) pricestuje do Martina prvá skupina ochotných bratov a sestier z Minesoty, USA, ktorí nám pomôžu pri uskutočňovaní našich zámerov. Zaučať chceme s odstránením schodišťa do fary a kostolníckeho bytu, uskutočniť z vonkajšej strany múru drenáž, opraviť odkvap a zastaviť tak hlavnú príčinu zavlhnutého múru a pleseň v kostolníckom byte. Veríme, že týchto prác sa zúčastnia aj naši bratia, prípadne aj sestry s prípravou stravy.

Chceme týmto povzbudiť ochotných a štedrých darcov, aby nad rámec bežných milodarov pomohli uskutočniť ambiciózne a pritom nevyhnutné investície a opravy v objektoch nášho zboru. Naši priatelia a bratia v Kristu z Minesoty nám takisto prisľúbili finančnú výpomoc, výšku ktorej však, aj vzhľadom na ekonomickú krízu, nevieme. Napriek tomu, že ekonomická kríza dolieha aj na nás, sme optimisti a veríme, že Pavol v 2. liste Korintským 9, 7–8 hovorí aj do našich srdiec.

Širšie predsedníctvo cirkevného zboru v Martine

RUSKO A JEHO MALIČKOSTI

Chcem vám povedať o veľkom Rusku, v ktorom je toľko ohromných maličkostí, že sa nikdy neprestávate čudovať. Chcem rozprávať o bežných veciach, pretože iba na maličkostiach sa dá reálne ukázať skutočná veľkosť i malosť tejto krajiny. Ide totiž práve o dôležitosť malých vecí. Tým, že zmenšíme mierku či akýsi pohľad na vec, môžeme predvádzať oveľa rozsiahlejšie deje. Presne tak, ako je to pri divadle. Ak je malé, môžeme veľmi jednoducho predviesť napríklad zemetrasenie. A práve preto, že je naše divadlo tak malé, môžeme ľahko znázorniť i súdny deň, pád hviezd či stúpanie vzducholode. Veľké divadlá musia so svojou fantáziou šetriť práve preto, že sú veľké...

Až pochopíme toto, pochopíme i dôvod, prečo svet čerpal svoju inšpiráciu z maličkostí. Obrovská grécka filozofia sa radšej zmesť do malých Atén, akoby mala ostať v rozsiahlej perzskej ríši. I ten, ktorý hľadá stratenú ovečku, má vo chvíli jej nájdenia väčšiu radosť z jedinej ako z celého stáda, stojaceho na lúke (Mt 18, 12–14). *Veľké myšlienky sa dajú predvádzať len na malých príkladoch.* Aby tak mohli malé veci vzbudiť rovnako hlboké pocity ako napríklad dráma v Aténach.

Rovnako veľké Rusko sa tak verne ukáže na malom kúsku vanilkovej zmrzliny, opustenom dome, kostole bez kríža, najhlbšom metre či Monetovom obraze v Ermitáži.

Prvý krok – modlitba

Rusko sme spoznávali dvaja. Spoločne s kamarátom Jankom to bolo veľmi fajn, pretože ak vám niekto rozumie, obzvlášť vo chvíľach únavy či smútku za blízkymi, máte viac ako len šťastie. Našou prípravnou fázou bolo lúštenie ruštiny, vybavovanie pasov, poistenia, víz i peňazí. S jednoduchou prezentáciou – prosbou o pomoc –

sme oslovili ľudí. *Štedro nás podporili veriaci v evanjelických zboroch Marhaň, Kúková, Bardejov, Bratislava, Martin, Veľký Folkmár, Gelnica, ako aj Biblická škola v Martine, kde sme obaja študentmi. Ďakujeme!* Vnímame to ako veľký dar vás všetkých, pretože bez modlitieb a finančnej pomoci by naša misia v Rusku nebola možná. Návštevy v zboroch ubehli rýchlo a o pár dní už pred nami stála nová výzva – popasovať sa s ruštinou v praxi, reprezentovať našu krajinu, slúžiť, fotiť všetko zaujímavé a ochutnať boršč.

Počas letnej i zimnej misie sme bývali v St. Peterburgu, oblasť Koltuši. Prvá „destinácia“ v lete bola dedinka na Sibíri – Kem. Zažili sme tu biele noci, teda fázu v roku, keď slnko vôbec nezapadá. Krása a dezorientácia zároveň. Žiť na tomto mieste by ste si však rýchlo rozmysleli. Slniečny júl tu strieda zimná tritvrtina roka, keď slnko svieti iba tri hodiny denne. Dedina nie je vybavená kanalizáciou, záchody pripomínajú latríny našich prastarých mám a voda býva dovážaná. Napriek „fažkostiam“ však vnímate čosi, čo je uprostred tohto chaosu a neporiadku čisté. *Príroda takmer nedotknutá človekom, fínsky záliv a malé loďky miestnych rybárov vytvárajú obraz, aký mal asi pred očami Boh, keď tvoril túto zem.* (Obr. 1.)

Neuveriteľné kontrasty

Po týždni opäť civilizácia, vraciame sa do Petrohradu. St. Peterburg s bohatou architektúrou a riekou Neva uprostred slúži piatim miliónom obyvateľov. Mesto európskeho charakteru, konkurent Moskvy, je centrom Leningradskej oblasti na severozápade Ruska. Meno dostalo na počesť apoštola Petra, patróna Petra Veľkého, ktorý ho dal postaviť. Nádherne historické jadro s Nevským prospektom a ortodox-

ným Isakijevským chrámom patrí do zoznamu svetového dedičstva UNESCO. Neuveriteľná krása a úpadok, poriadok i chaos. To je Rusko!

V blízkosti nášho sídliska kvitnú boľševníky – vysoké, jedovaté rastliny, ktoré nemá kto odstrániť. Jediný dotyk by usmrtil dospelého muža. *Neuveriteľné kontrasty*. Pamätám sa, ako s údivom sledujeme štyri rady áut v troch jazdných pruhoch. Slovenský misionár v Petrohrade, Julo Matta, to vysvetľuje jednoducho: „Vyhráva silnejšie auto.“ Zjavne sa na tom bavíme, a tak ešte s úsmevom dodáva: „V Rusku sa jazdí tak, ako to cítíš.“

Slzy a úsmevy Ruska

Prekvapili nás alkoholici, všade na uliciach. Táto situácia nastala, lebo v Rusku nie sú povolené krčmy. Chýbajú tiež záchytky či centrá pre závislých. Vláda pred

dvoma rokmi dokonca zrušila finančnú podporu pre voľnočasové aktivity detí a mládeže. Dôsledkom sú túlajúce sa deti, ktoré sa po škole nemajú kde hrať a boja sa ísť domov, k opitým rodičom.

Z tejto ťažkej situácie často vychádzajú drogovovo závislí mladí ľudia. Centrum pre narkomanov bolo pre nás silnou skúsenosťou. Autom ideme na koniec sveta, samozrejme v protismere, kde je na ceste menej dier. Po troch hodinách jazdy nás pred veľkou drevenou budovou s úsmevom víta mladý muž. Bývalý narkoman. Predal všetko, čo mal, zadĺžil sa, opustil svoju rodinu a býval na ulici. Ruské zimy sú veľmi kruté. Jedna bola až natoľko, že mladého muža donútila prosiť o pomoc. *Mama ho zaviezla na toto miesto; do centra, kde nie sú lekári, lieky, kde závislí poznajú len jednoduché pravidlá, prácu na farme a Bibliu.*

Priznám sa, na okamih som pochybova-

Obr.2

la. Dostať sa zo závislosti skrze modlitbu! Boh mi však opäť pripomínal, že len dôvera, ktorú máme k Nemu, nás môže zachrániť (Iz 7, 1) a rovnaká dôvera dáva poznanie, že môžeme dostať všetko, o čo Ho žiadame. (1J 5, 14–15) (Obr. 2.)

Miesto zázrakov

Mesto Vyborg, pri fínskych hraniciach, máva po páde komunizmu problémy so satanizmom. Mladých ľudí vidíte v čiernom. Ich telá „zdobia“ najrôznejšie symboly a znaky. Tvár je naličená bielym púdom a čiernou ceruzkou sú namaľované oči, pery i pavučina na líci. Ľudia ich odmietli. Sú pre nich zvláštni, drzí, navyše vyzerajú ako delikventi.

Napriek všetkému sú to deti. *Zvedavé deti, ktoré jedného dňa prichádzajú do kostola.* Vedúca mládeže ich pozvala na bogosluženie (služby Božie). Rozumný tah z jej

strany bol upozorniť veriacich na príchod nezvyčajnej návštevy. „Čierni pasažieri“ pri vstupe do kostola istotne vyľakali nejedného človeka. Všetci však taktne mlčali, a tak deti chodievali do zboru stále častejšie. Zanechali satanizmus a stali sa kresťanmi. V lete sme boli svedkovia tejto výnimočnej premeny. Mládež vo Vyborgu, jedna z tých „ZMV mládeží“ – Zvláštnu Mílosť Vyžadujúci. (Obr. 3.)

Zabudnuté...?!

Navštívite bývalú biblickú školu a hoci na vás dýcha nostalgia, bojíte sa. Zariadené miestnosti, pohovka, detský kočík, posteľe s perinami, kuchynská linka s tanierni a pohármi... bez ľudí! Budovy, v ktorých nikto nebyva, majú označenie: „Nepribližujte sa do vzdialenosti 15 metrov, budova môže spadnúť“. Myslím si, že až teraz v Rusku vidieť dopad komunizmu. Bo-

li sme v kostole, ktorý bol prebudovaný na plaváreň. Až keď vidíte modré kachličky a namiesto oltára skokanský mostík, dôjde vám, o čo tu vlastne išlo.

Rusko dnes

V súčasnosti odvádza každý ruský občan štátu 13% -nú daň, benzín stojí 20 rubľov, čo je asi 18 korún za liter. Plyn vyjde Rusov päť rubľov na mesiac, čo predstavuje takú malú sumu, že ju chodievajú vyplácať raz ročne. Zato finančnú krízu je na ekonomike Ruska vidieť. Platy klesli na úroveň 70 % a v porovnaní s letom výrazne stúpili ceny potravín a bývania. Život tu nie je ľahký. „V Rusku chorí nemajú nádej. – Tu musia byť ľudia zdraví a silní, aby prežili“ – povedala námí pracovníčka s mládežou z Vyborgu.

Napriek tomu ostávam naďalej presvedčená, že táto krajina má mnoho darov. Miesta, ktoré sa oplati vidieť, ľudí, ktorých je krásne spoznávať. Pridete na to, že hoci medzi vami ostáva toľká diaľka, stále stojíte vedľa seba... a pozeráte sa vpred, na spoločný cieľ: Neslúžiť preto, aby sme dostali ale slúžiť LEBO sme dostali. (Obr. 4.)

„My gatovi Mu vsigda slúžiť“ – Jemu sme pripravení slúžiť (pieseň na ruských službách Božích).

Ak sme chceli niektoré veci pochopiť, bolo potrebné stať sa maličkým a milujúcim zároveň. Skrze lásku a pokorný rozum sme mohli poznávať túto pravdu.

Misia nikdy nie je o vás. Je o ľuďoch, ktorým ste prišli pomáhať. Prichádzate meniť... a meníte sa. Vždy ide o maličkosťi, no som presvedčená, že rola služobníka je i tak hodnotná. (Len tak sa „vyhrievať“ v milosti je až príliš jednoduché.)

V tomto momente sa otvára priestor nám všetkým, pretože všetci môžeme byť súčasťou tohto diela, služby. Nejde o cestovanie či pomoc v iných krajinách. Našou vlastnou misiou môže byť pomoc v zbere, práca s deťmi, mladými, spievanie v spevokole či

Obr.3

Obr.4

služba v presbyterstve. Rovnako tak môžeme slúžiť modlitbou či príkladným životom. Pán Ježiš nám v svojom Slove dáva mnoho návodov! Netvrďim, že je všetko ľahké; nikdy ani nebude. V tejto chvíli však službu nás všetkých vnímam ako privilegium. Nebojme sa dávať v Jeho mene. Mnohokrát totiž „menej“ prináša veľa radosti. Veď nakoniec – v prázdnych rukách je viac miesta pre Božie dary a s plnými rukami sa Ho dotknúť nemožno.

HEDWIGA HENNELOVÁ

Milí bratia a sestry,

ako v každom cirkevnom zbore, aj u nás tvorí mládež dôležitú súčasť zborového života. O tom, že to u nás „žije“, svedčia mnohé akcie a zážitky, ktoré sme spolu prežili a prežívame.

Keby sme mali zhodnotiť, aký bol uplynulý rok, musíme povedať: veľmi pozitívny. Pribudli k nám aj noví bratia a sestry. Zažili sme veľa zábavy na pravidelných stretnutiach, ktoré mávame vždy v piatok. Ale nielen to!

Sme veľmi spoločenski a priateľski, máme radi návštevy. Podarilo sa nám skontaktovať s mládežníkmi až z „ďalekých“ Hanušoviec nad Toplou. Neváhali ani minútu a naše pozvanie prijali s obrovským nadšením a radosťou. Stretli sme sa jeden piatkový podvečer a prežili v Božej prítomnosti požehnané chvíle. A neprišli len tak naprázdno, navštívili nás rovno aj s mládežníckym spevokolom. Bolo nám spolu tak dobre, že o niekoľko týždňov nás opäť poctili svojou návštevou, tentokrát aj s farárovcami Škarupovcami. O tom, že naozaj nezaháľame, svedčí aj fakt, že práve teraz rozbiehame spoluprácu medzi mládežníkmi z cirkevných zborov v Turčianskom senioráte.

Naše stretnutia mládeže sú vždy výborne pripravené a zorganizované. O to, aby bolo všetko pripravené tak, ako má byť, sa starajú starší mládežníci a vedú k tomu aj mladších, čo je také nové u nás. Spoločne si čítame z Božieho slova, chválime nášho Pána worship piesňami, preberáme rôzne témy, ako napríklad: využitie našich talentov pre službu Pánovi; rozprávame sa o tom, či robíme všetko tak, ako nás vedie Boh, alebo sa spoliehame len na seba; ďalej akú moc má Božie slovo; o Božej milosti a láske, o uistení, že sú nám naše hriechy odpustené... a mnohé ďalšie. Občas si spravíme aj stretnutia zamerané na

modlitby a pokánie, ktoré sú pre život nemierne dôležité. Pri chválach nás sprevádza aj naša kapela.

Okrem tohto všetkého máme aj mládežnícku stránku, ktorá je pravidelne dopĺňaná a aktualizovaná. Dozviete sa tu viac o nás, prečítate si naše svedectvá a zážitky s Bohom, zasmejete sa na vtipoch, nájdete tu veľa užitočných rád a nápadov a v neposlednom rade aj inšpiráciu na každý deň. Ak by ste sa chceli o nás dozvedieť ešte viac, stačí si kliknúť na spomínanú stránku www.ecavmt.sk/web/mladez alebo na www.ecavmt.sk a vybrať sekciu mládež.

A ešte niečo: naše piesne sú pekné, prijmite ich ako radostný prídavok k našej malej reportáži:

Ja viem

Ja viem, On zachránil ma, ja viem,

On očistil ma, ja verím, ja verím.

*On v nás porazil strach, zlo v nás zmenil
na prach, ja verím, ja verím.*

*Ježiš je víťaz, tak poď a chválu Mu
vzdaj.*

/: Ježiš žije v nás, žije v nás :/ 4x

*Dosť bolo pádov, zober zbraň a poď,
tak zaútočme chválou pier a poďme
tancovať.*

/: Ježiš žije v nás, žije v nás :/

Moje srdce pieseň má

*Moje srdce pieseň má, z lásky k Tebe,
drahý Pane.*

*Som šťastný, že si prišiel k nám, môj
drahý Pane, vzácný Ježiš.*

*Radosť mám, že si pozval aj mňa, lepšie
miesto nepoznám než v Tvojom náručí,
v láskavom náručí.*

*Zostaň so mnou, priviň si ma vo svojom
náručí.*

Nech vás Pán Boh žehná!

Vaši mládežníci (LH ∞)

Futbal na besiedke, alebo besiedka na futbale

Nie je to preklep, ale fakt.

O tom, ako ťažko je pritiahnúť deti, zvlášť chlapcov vo veku 10 až 13 rokov, na besiedku, by vedeli rozprávať mnohí pracovníci s deťmi nielen v našom cirkevnom zbere.

Po detskom tábore pred dvoma rokmi som si uvedomil, ako to čarovné guľaté čudo priťahuje chlapcov. Stačilo hodiť futbalku a o program bolo postarané.

Po vzore americkej misijnej spoločnosti Ambassadors, ktorá sa prostredníctvom futbalu snaží priblížiť mladým ľuďom evanjelium, som si povedal, prečo nevyužiť tento čarovný predmet aj u nás v zbere. Jednak vytiahnuť chalanov od počítačov a telky, ale hlavne prostredníctvom futbalu využiť stretávania na malé besiedky. Keď som ohlásil pravidelné piatkové futbalové tréningy a zápasy, prihlásilo sa dosť záujemcov.

Program stretnutí je jednoduchý: 15 minút besiedka – biblický príbeh, diskusia na tému, modlitba a budovanie vzťahov. Potom nasleduje tréning – hlavne práca s loptou a futbalový zápas. Tento prístup sa odrazil už mi-

nulý rok na účasti na letnom tábore detí nášho zboru. Tábor sme zamerali aj na futbal pre tých, čo mali záujem, čiže väčšinu voľného času sme hrali futbal. Záujem o takto zameraný tábor nás prekvapil – prišlo do 50 detí a prevažovali chlapci. Po tábore nastal ďalší problém, ako zvládnuť zvýšený záujem o stretávanie na našej „futbalovej besiedke“. Taký prístup detí k stretávaniu zažije len máloktorý učiteľ

na besiedke. Iba výnimočné udalosti a choroba sú prekážkou účasti. Je potešiteľné, že prichádzajú aj rodičia a tu je ďalší priestor na budovanie vzťahov.

Futbal nie je cieľom, ale prostriedkom, cez ktorý chceme týchto mladých chlapcov priviesť k Bohu a do zboru. Ide hlavne o najťažšie obdobie dospievania, keď sa rozhoduje, kde títo mladí ľudia zakotvia. Dúfam, že tu vzniká malé spoločenstvo, ktoré môže byť v budúcnosti dobrou nádejou pre zbor. Ako skupinka sme otvorení novým záujemcom a radi privítame medzi nami aj zapálených mládežníkov ako vedúcich.

MILAN BRUNCKO, ZBOROVÝ DOZORCA

Kázeň z rozlúčky s Milanom Rúfusom vo Veľkom evanjelickom kostole v Bratislave

Víťaz nad smrťou slávne z hrobu vstal,
večnú Božiu slávu mocne zvestoval.
Žije Kristus, Pán náš, s Ním budeme žiť,
s Ním je hodno trpieť, s Ním aj zvíťaziť.
Víťaz nad smrťou slávne z hrobu vstal,
večnú Božiu slávu mocne dokázal.
Amen.

*Ó všetci smädní, poďte k vode!
Poďte i vy, ktorí nemáte peniaze!
Kupujte obilie, jedzte;
poďte, kupujte bez peňazí, bez platenia víno a mlieko!
Prečo dávate peniaz za to, čo nie je chlebom,
a svoj zárobok za to, čo nesýti?
Čujte ma pozorne a jedzte dobré
a v hojnosti sa bude kochať vaša duša!*

Izaiáš 55, 1-2

Prečítali sme biblickú stať z knihy Izaiáš. Ústami proroka pozýva Hospodin ľud z vyhnanstva do novej budúcnosti. Tento prorocký hlas bol potrebný. Bolo to v čase, keď toľkí upadli do resignácie, keď iní videli celý zmysel bytia v zhrňaní peňazí, keď sa mnohí hnali za bezcennými hodnotami a ignorovali to skutočne veľké, keď namiesto lásky vládlo bezohľadné sebecstvo, keď silní utláčali slabých, keď mnohí vyhnali Boha zo svojho srdca. Dvetisícpäťsto rokov nás delí od čias, keď tieto slová zazneli.

Je naša doba iná? Spýtajme sa básnika Milana Rúfusa. Básnickým prorockým okom vidí lepšie ako ostatní, vidí, do čoho sa rúti tento svet. Vidí a varuje. Jeremiášov nárek, ktorý prebásnil, vyjadruje aj jeho obavy. Vo svojom varovaní používa jasné, ostré slová. Nie kvôli nim samým, ale kvôli veci, ako sám povedal: Nie som k vám hrubý, iba sa o vás bojím. Prorocký básnik Milan Rúfus nás pozýva.

Jeho pozvanie sa dá vyjadriť podobnými slovami ako pozvanie prorokovo: Vy, smädní, poďte k vode. Poďte, aj keď nemáte peniaze. Kupujte zadarmo, bez platenia. Prečo dávate peniaze za bezcenné veci? Vezmite zadarmo to, čo uhasí opravdivý smäd, čo utíši opravdivý hlad.

Má nám čo ponúknuť. Obrovské hodnoty vytvoril, nahonobil tento básnik. Nie iba pre seba, ale pre všetkých. Teraz pri odchode do večnosti nám ich zanecháva. Je dosť pre každého. Každý si môže vziať, koľko len chce a vládze. Čím viac, tým lepšie. Každý má toľko slnka, koľko si sám vezme.

K čomu nás pozýva? Čo nám ponúka? Ťažko je v krátkej chvíli vybrať to najdôležitejšie, veď všetko je dôležité. Kto by v jeho tvorbe našiel čo len jedno nefunkčné slovo? Aspoň na niečo však chceme upozorniť. O pokračovanie sa môže postarať každý sám.

Majster Milan Rúfus nás učí vidieť. On

na všetko pozerá optikou básnika. Rovnako ako maliar básnik vidí viac ako my ostatní. Pre básnika sú čisté a prenikavé oči veľmi dôležité. Sám o tom hovorí:

*Básnik si oči čisté žiada
hlboké ako jazerá.*

*Aby sa v nich a na nich zrkadlila
obloha, človek, rastlina a rieka
i rmut i kal i nádhera.*

Všetko, čo videl, počul, čítal, skúsil, o čom sa dozvedel, čo z detstva a mladosti priniesli spomienky, čo prorocky predvídaval do budúcnosti, na všetko pozeral takými očami. Z jeho básní o rodnom kraji tam v Liptove pod Poludnicou vidno, že aj z najvšednejších vecí vedel urobiť sviatok.

Na všetko sa vedel zahľadieť osobitne, všetko sa stávalo zárodokom novej básne. Ale všetky veci videl aj ako celok, celok jestvoty, celok bytia. Bytie – kúzelné slovo, ktoré ho nikdy neprestalo fascinovať. Bytie je záhada, veď všetko, čo je, mohlo by aj nebyť. A tak: prečo je? Prečo nevládne ničota, prázdnota, absolútne nič? Koho sa raz zmocnia tieto otázky, ten sa ich nezbaví. Tieto otázky doliehajú na neho vždy s novou silou. Poháňaný nimi, vždy v jasnejších kontúrach vyjadruje svoju vieru v Stvoriteľa.

Cesta k tomu nie je jednoduchá, má svoje dejiny. V mnohých prípadoch je síce všetko jasné. Keď vidí na jar fialky, vychádza mu zo srdca spontánny údiv: Čo Ty len, Bože, všetko vieš. – Podobný údiv vzbudzujú tisícky iných vecí. Ale kofko je ich ťažkých a veľmi ťažkých javov! Keď ich človek vidí a cíti na sebe, adresuje Bohu jóbovské otázky: „Prečo?“ „Prečo, Pane?“ Básnik ich vyslovuje úctivo, a predsa veľmi jasne. Prečo toľko kríža, toľko utrpenia, biedy? Prečo trpia ľudia, prečo včielky, kvety? Odpoveď neprichádza a treba nám len čakať. Boh skrýva pred nami plné poznanie seba – On, múdry, vie prečo, a vie dokedy. No

podáva nám ruku z láskavého tajomna svojho bytia.

Bez viery v Boha sa nemôžeme obísť. Nadpis jednej básne, Credo ergo sum – Verím, teda som – hovorí jasnou rečou. Chápeme ju nie v descartesovskom, ale v tomto zmysle: Keď verím v Boha, som – som v plnom zmysle slova, inak mi niečo chýba, niečo podstatné. Z veľmi mnohých básní vyplýva celkom jasne, ako vážne rátať Milan Rúfus s Bohom. Vidno to nielen v modlitbách a modlitbičkách – čo je prirodzené, ale aj v mnohých, mnohých ďalších básniach. Rúfusove myšlienky a výpovede o Bohu patria medzi veľmi vzrušujúce slová. Raz si prečítať jeho básne z tohto hľadiska – to by sme videli, čo Boh znamenal pre tohto človeka.

Prosba emauských učeníkov „Zostaň s nami, Pane, lebo sa zvečerieva“ je témou básne „Hľadanie rodiča“. Tam sú tie krásne slová modlitby, ktoré tu nemôžu chýbať:

*Prázdno je, Bože, chýbaš nám.
Prázdny je priester: Tu i Tam.
Jeho hrôza i veleba.
Prázdno je, Bože, bez Teba.
Pomysli, Bože, pomysli:
to nie Ty – my sme odišli.
Ale my predsa prideme
zo zeme k Tebe do zeme.*

*Buď teda, maj nás trochu rád.
Keby si nebol – pod i nad,
vo vnútri vecí, okolo –
všetko, čo je, by nebolo.*

My sme odišli. Vo veľkej väčšine odmietli sme Toho, ktorý nám priniesol pokoj, Ježiša Nazaretského. Priniesol nám pokoj, ponúka nám pokoj, a predsa nielo pokoja. Prečo je to tak? – sputuje sa básnik:

*Nemáme na pokoj?
Vyhýba sa nám, lebo
nie sme Ťa hodní,
knieža pokoja?*

Križ, na ktorom zomrel, uctievať majú mnohí. Ale tak často iba uctievať. Inak sa žerú medzi sebou, premýšľajú, ako premôcť druhého, ako mu ublížiť. Menej je tých, ktorí uskutočňujú posolstvo Ukrižovaného.

*Krotkí Ho milujú
a štítia sa Ho dravce.*

Za týmto smutným zistením je nevy-slovená otázka: Kedy konečne začneme žiť podľa posolstva toho čistého Ježiša Nazaretského?

Biblickí proroci videli všetko jasne, jasnejšie ako druhí, a varovali pred následkami života bez Boha, života, v ktorom sa šliape po práve, spravodlivosti, láske, ľudskej dôstojnosti. Básnik Milan Rúfus vidí veľmi jasne to zlo, ktoré sa deje v dnešnom svete. Hovorí o ňom konkrétne, taxatívne ho vyratúva. Cíti hrôzu zo znetvorenia ľudskej. Vidí ovocie zla a predvída veci omnoho horšie, než aké videli biblickí proroci, a varuje, lebo sa o nás bojí. Chce sa podeliť o všetko, čo vidí, pozná, predvída. Ale je smutný, že nachádza tak málo sluchu. O básnikovi v treťom tisícročí hovorí:

*Čím viac je potrebný,
tým zbytočnejší dobe.
Či ľudstvo za to, aké je,
raz bytím nezaplátí.
Nepočujú ho. Hluchí sú.*

Zamýšľa sa nielen nad tým, čo je okolo neho, zamýšľa sa aj sám nad sebou. V mnohých svojich básňach. Spomedzi nich uvedme aspoň tieto veľmi zrelé slová:

*Ak tvoja plachá viera
chce Boha za pastiera,
buď tvarom z Jeho dielne.
Že dnes už husto sneží?
Si v službe. Skús to prežiť.*

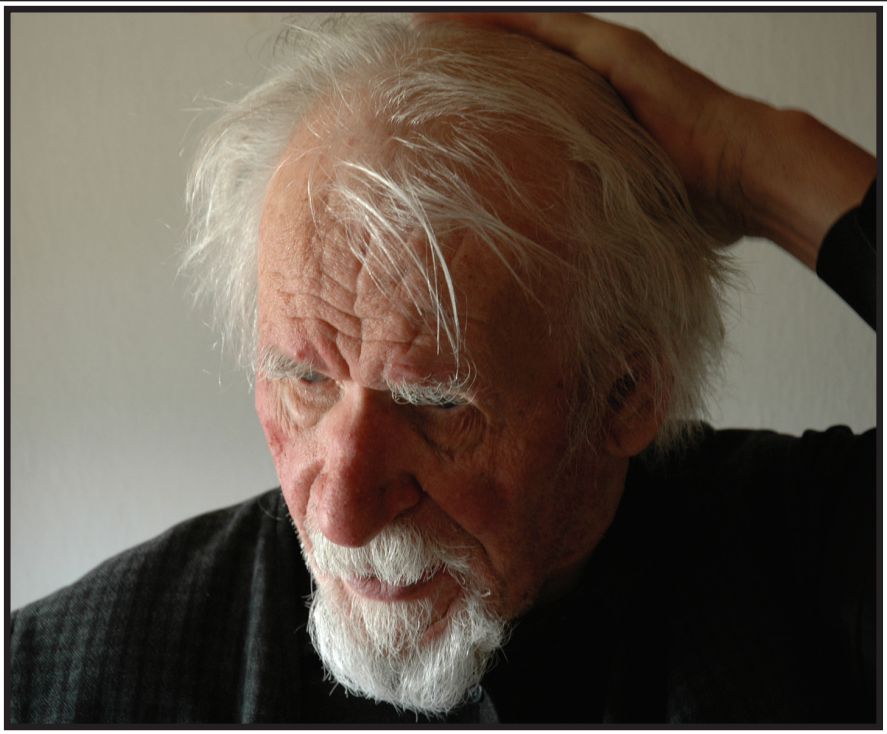
Práve tým, že Jemu, dobrému Pastierovi, sa dá tvarovať, a že je v Jeho službe, stáva sa tento básnik v najplnšom zmysle sebou samým. V Jeho službe aj vtedy, keď už husto sneží, keď prichádza vysoký vek. Bol v Jeho službe do samého konca.

Váš život v rodine je vaša posvätnou pôdou a my s rešpektom pred ňou zastávame. Ale to, čo je o tom v básňach napísané, si prečítame radi, veď sa z toho dá toľko naučiť. – Keď čítame Malý súkromný triptych – Mój časoslov – Dcérika – Magda, keď pozeráme a čítame Pamätníček, Zuzankin a ockov, a jeho modlitby za vás obe, ktoré ste mu boli a zostávate nekonečne drahými bytosťami, modlitby opravdivé, čisté, ako by sme mohli nevidieť a necítiť tie hĺbky lásky, harmónie, ako aj hĺbky mysliacej múdrosti? Báseň List Magde sa číta so zatajeným dychom. Toľko lásky a vďačnosti je v nej vyslovené! Vďačnosť za všetko, čo ste pre oboch, manžel a dcérku, znamenali a znamenáte. A prosba, aby vám Pán Boh i naďalej dával silu. Keď k tomu pridáme Modlitbičky a modlitbičky Anjeličku, mój strážničku, sme v obdive a úcte hlboko dojatí nielen tými krásnymi textami, ale aj záze-
mím, z ktorého vyrástli.

Pri tejto rozlúčke nám je všetkým ťažko. Osobitne vám, najbližším. Cítíme s vami. Modlíme sa s vami. Dakujeme Pánu Bohu za to, čím on, váš manžel a otec, náš veľký básnik, bol, je a bude. Pozeráme za ním na jeho ceste do večnosti. V básni Dovetok hovorí o čase, ktorý si neprestajne púšťa loďky po prúde života – jedna udalosť prichádza za druhou. Stručnými slovami je v básni vyjadrené to, čo práve v tejto chvíli potrebujeme vedieť:

*A posledná z tých lodičiek
sa zrazu stane prvou.*

Posledná udalosť tohto života sa zrazu mení na prvú udalosť nového života. Končí sa jeho pozemský život a on vstupuje do

večnosti. Nie je to automatika, ale dar Toho, ktorý je Pánom života. Toto, čo on, básnik, videl, treba vidieť aj nám. On prichádza do blízkosti Pána, ktorého hľadal, v ktorého veril, ku ktorému sa modlil, na ktorého sa orientovalo celé jeho bytie. Cez smutnú udalosť rozlúčky treba nám dovidieť na toto krásne vyvrcholenie života. V tom nájdete pokoj. V tom nájdeme pokoj. Amen.

Modlitba:

Ďakujeme, Bože, za tohto básnika.
 Za bohaté dielo, ktoré nám zanechal.
 Za veľké myšlienky, ktoré vtelil do slov.
 Za úctu k slovu ako Tvojmu daru.
 Za zápas viery smerom k zrelosti.
 Za poznanie, že bez Teba sme ničím.
 Za prorocký hlas do tragédie sveta.

Za jeho modlitby a modlitbičky, ktoré si našli cestu do premnohých srdc.
 Za jeho veľkú lásku k manželke a dcére a za ich veľkú lásku k nemu.
 Keď jeho odchod zranil jeho najmilšie bytosti,
 ale aj nás všetkých,
 prichádzame k Tebe.
 Keď nás najviac bolí srdce,
 Ty si nám najbližšie.
 Daruj nám oči, ktoré by Tvoju blízkosť cítili, ktoré by Tvoju večnosť zahliadli.
 Večnosť, do ktorej vstupuje ten,
 ktorý nám bol a navždy zostane drahým.
 A lieč bolestné rany svojim pokojom.
 Amen.

Doc. ThDr. Ján Grešo

PREGHIERA BREVE
MILAN RÚFUS
(Zo zbierky Ako stopy v snehu)

*Môj Bože, darca bremien,
 ale aj pokoja.*

*Vieš všetko, čo ja neviem,
 dávnejšie ako ja.*

*Ak, dobre vediac, kto si,
 ústami smiešnymi
 tu každú chvíľu prosím
 „povedz mi, riekní mi“,*

*to Teba prosím, Pane:
 „Otvor mi nepoznané.“*

* * *

*Nekapitulujem.
 Rekapitulujem.*

*Na jednej miske váh
 sú víťazstvo i prehra.*

*Na jednej nákovke
 podkovu šťastia kujem,
 aj vlastné okovy.*

Žité si opakujem.

*Sám sebe tajomstvom
 jak organ, ktorý nehrá.*

Listujem v novej knihe Milana Rúfusa *Ako stopy v snehu*. Vyšla len pred pár dňami a je posledná. Našťastie z jeho púte svetom ich zostalo oveľa viac. Niet témy života, ktorej by sa nebol dotkol. Boh, dieťa, Zem i pôda, človek a jeho údel, žena, matka, otec, láska, prítomnosť či budúcnosť sveta, básnik a báseň, bolesť i radosť, nepokoj, život, vzduch, viera, modlitby, rozprávky a ich poslanstvo, domov a jeho vianočná jedľa a detstvo v ňom, strach i pokora, záchvev z myšlienok na večný odchod... Všetko dôležité nám bolo požehnané cez poéziu Milana Rúfusa.

Básnik stíchol, odišiel, skončila sa jeho cesta: *Vo sne som netušil, že môže byť aj dlhá...* A či bola ozaj dlhá? Prázdno a pusto zostalo na nej bez básnika. Stretnúť ho znamenalo mať istotu, že niekto rozumie mlčaniu vecí, tichu s človekom, kráse stromov, chuti vody zo studne, bezbranným lupienkom z jabloni i všeobjímajúcej láske – *večnému tmelu bytia*.

Ochraňuj si ho – už v sebe.

(ZB)

Z knihy pamätí na politické prenasledovanie emeritného biskupa ŽD ECAV

JÁNA ANTALA

Keď som tieto pamäti písala (niekedy v roku 1990 alebo 1991), robila som to s úmyslom, aby zostalo svedectvo najmä pre najbližšiu rodinu, hlavne pre deti a pre budúce časy a pokolenia... A keďže modernou technikou sa ich podarilo rozmnožiť o pár kusov viac ako len pre tých najbližších, s radosťou som skonštatovala, že mnohí ich čitatelia prejavili spokojnosť nielen s ich obsahom, ale aj so slohom. Známy novinár mi napísal: „Dobre sa to číta, prečo to nevydáš?“ Na to som nepomyslela, ale predsa hádam v kútiku márnomyseľnej duše, lebo som tieto pamäti pri istej príležitosti podsunula aj bývalému šéfredaktorovi Tranoscia. Po pár dňoch som ich dostala nazad s jedným riadkom, že je to zaujímavé. A keď sa to okľukou dostalo aj do rúk doc. Gantnerovi z Komenského nadácie, ktorý sa ponúkol vydať ich v rámci nadácie, ako to robia každoročne s nejakou knižičkou, už ani neviem prečo, ale jeho ponuku som neprijala.

Zuzana Antalová v Predhovore ku knihe

Zuzana Antalová – Miroslav Klobučník: Z prednej strany mreží (2008)

ZIMA 1961–1962

Doteraz som sa snažila vykresliť domáce a spoločenské pomery na betliarskej fare, treba však čo-to povedať aj o ostatných, ktorí sa s mojím manželom schádzali. Začnem Dobšinou. Tu nastal rozpad manželstva farára Kasanického s jeho oveľa mladšou, peknou a inteligentnou manželkou Klárou. Isto to malo aj hlbšie príčiny než ako tie, o ktorých sa dozvedela verejnosť. Po rozvode sa Klára čoskoro vydala a Kasanický prestal účinkovať ako farár a odsťahoval sa do Liptovského Mikuláša. Všetko bolo smutné a bolestné.

Velebnovci žili skutočne ako príkladná farárska rodina. Mali tri deti – dvoch

synov a dcéru. Najstarší Samko mal už trinásť rokov, najmladší Janko desať. Švagriná Marienka Velebná bola domáca, nezamestnaná, starala sa o domácnosť. Žili veľmi skromne, ale ich pôsobenie vo Vlachove-Gočove bolo naozaj požehnané. Aj dodnes považujem Velebnovcov za ukázkovú farársku domácnosť. Dobrota, láskavosť a skromnosť svedčila o kresťanskom živí v praxi.

Farár Janko Paulov s manželkou Milkou a jej babičkou, mladomanželiami, žili na gemerskopolomskej fare, niečo vyše dva kilometre od Betliara. Milka pracovala vo Veľkoobchode v Betliari, kde som sa už aj ja predtým zamestnala. Boli sme teda v dennom styku. Zatiaľ nemali deti a keďže Gemerská Poloma

mala zbor oveľa väčší, boli na tom trochu lepšie. Inak celá gemerská farárska „tragédia“ sa začala odvíjať práve u nich...

V tom čase sa vytvorila zvlášť ťažká atmosféra, lebo sme sa dozvedeli, že v Západnom dištrikte uväznili troch farárov – Alexandra Baricu, Pavla Chorvátha a Jána Trebušu. Bolo to akosi ďaleko od nás, a tak som si myslela, že sa nás to stále netýka. Utešovala som sa hlavne tým, že ani práca môjho manžela v cirkevnom zbore, ani jeho mimocirkevné záujmy neboli poznačené nijakými politickými aktivitami. Poznala som jeho postoj k ľuďom, ako aj jeho ochotu pomôcť komukolvek. Ozaj, prečo by mali zavrieť aj jeho? Prostá naivita!

A potom zrazu zahrnelo nad Polomou. V novembri 1961 bol farár Janko Paulov celý mesiac na liečení hlasiviek v Luhačoviciach a môj manžel ho zastupoval. Práve v tom čase prišli znenazdania príslušníci ŠtB k nim na polomskú faru a urobili domovú prehliadku. Všetko sa odohralo v prítomnosti miestneho tajomníka Zemana, u ktorom sa vedelo, že bol agresívnym ateistom, nepriateľsky naladeným voči cirkvi a súčasne aj voči rodine miestneho farára. Dozvedela som sa o tom hneď na druhý deň, veď sme so sestrou farárkou Milkou boli denne spolu v práci. Zverila sa mi s tým s najväčšou opatrnosťou, lebo mala striktný zákaz s kýmkoľvek o tom hovoriť.

Hneď ako sa farár Paulov vrátil z liečenia, prišli po neho. Prišli cez deň, keď jeho manželka nebola doma a keď v dedine vládol pokoj, lebo všetci boli v práci. Všetko sa udialo v najväčšej tichosti. Sľúbili mu, že sa čoskoro vráti. Ale neveral sa.

Niekoľko dní pred Vianocami mali návštevu príslušníkov ŠtB aj vo Vlacho-

ve, u našich švagrovcov Velebných. Kto vie, čo ich zabrzdilo v tom, že si farára Velebného nezobrali hneď so sebou. Asi to vtedy nemohli urobiť nenápadne. Je možné, že sa na základe odpočúvania betliarskych telefonátov dozvedeli, že sa v Betliari chystáme na zabíjačku, na ktorej sa mal zúčastniť aj on. Skrátka, vyčkali si ho v ten deň – bolo to 22. decembra – dolu za dedinou na rožňavskej ceste, lebo vedeli, že tadiaľ pôjde na stanicu. A takého ho, v gumákoch a v zabíjačkovom oblečení, strčili do zaparkovaného tatraplánu a odviezli preč... Darmo sme ho v Betliari čakali v dohovorenom čase. Po dlhšom čakaní sa manžel pokúsil telefonicky zistiť, prečo mešká. To, čo sa dozvedel, vzbudilo v nás zlé tušenie: z domu odišiel načas. Mal byť už u nás. Zabíjačka musela byť bez neho. Práca viazla, stále sme sa pozerali na dvere, či sa neotvorí a nezjaví sa, ale márne. Večer sme si boli istí, že sa deje niečo závažné – niečo s nateraz nepredvídateľným pokračovaním. So švagrinou sme ihneď naviazali kontakt a bez akéhokoľvek strachu – to nám naozaj nikto nemohol zazlievať. Išlo predsa o našu najbližšiu rodinu – manželovu sestru.

Farár Velebný bol teda druhým zaisťeným. O zaistení Štátna bezpečnosť neinformovala ani najbližších, nevedeli sme poriadne, kde sú, len sme sa domnievali. Až neskôr sme sa dozvedeli, že ich zaviezli do Košíc. A to bolo zlé.

Do Vianoc sa potom už nič zlé neprihodilo, išlo však len o jeden deň. Štedrý večer a Vianoce odbavil manžel pobožnosť doma aj v Gemerskej Polome. Pamätám si na strach, ktorý sa ma zmocnil na Štedrý večer, keď manžel odišiel na motorke do Polomy. Nielen z obavy pred prípadnou nehodou v krajine zlom počasi, za poľadovice ne ceste,

ale aj preto, že sa nedalo vedieť, či sa ešte vráti domov, veď strašná mašinéria už pracovala a všetko išlo ako na bežiacom páse. Čakala som a modlila sa. Vďaka Bohu, predsa sa ešte vrátil. Aj tak boli naše Vianoce veľmi smutné – ešte smutnejšie však na farách v Gemerskej Polome a vo Vlachove. Modlili sme sa za návrat odvrátených, boli sme ako na trní. Do Vlachova prišli rodičia z Klenovca, snažili sa pomôcť svojej dcére a jej rodine. Ale aj oni boli dezorientovaní, viac sa vyznali vo svete svojich spomienok ako v tejto situácii. Medzi sviatkami bola domová prehliadka i u nás a v jej rámci „eštebáci“ odviezli nejaké materiály – kázne, knihy, najmä cudzojazyčné.

Zvažovali sme situáciu z rôznych strán a pohľadov. Zvlášť som prosila manžela o uistenie, že naozaj nepodnikal nikdy nič také, čo by sa mohlo považovať za rozvratnú činnosť alebo nepriateľstvo voči socialistickému zriadeniu. Ubezpečoval ma, že nič také nevykonal, ani zavretí farári. Veď by sa to nebolo dalo zakryť, ani utajiť tak, že by som niečo nebola postrehla. A že sme vnímali ako negatívnu ideológiu ateistického materializmu a z neho v tom čase odvodenú kultúrnu revolúciu – že sme nežili ňou, ale niečím, čo bolo s ňou v totálnom rozpore, to bolo predsa samozrejmé. Veď sme boli kresťania a manžel bol farár. Nemohli sme sa predsa nadchýňať nám nepriateľskou ideológiou, aj keď sme vedeli, že schizofrénia zmýšľania a hovorenia väčšiny bola v tých časoch prirodzená. Neraz súdri ľudia, ale aj mnohí farári hovorili inak oficiálne a inak v súkromí. Aj naši cirkevníci. Pred farárom si dovolili otvorene povedať to, čo si mysleli. Komuže inému ako jemu sa mohli posťažovať. Napriek všetkému si ozaj ne-

pamätám, žeby sme sa boli – manžel a ja – vyjadrili nejako nepriateľsky k socialistickému zriadeniu. Ideologické opatrenia zamerané na likvidáciu náboženstva sme však aj pred cirkevníkmi nazývali pravým menom. Myslím si však, že príslušné politické vrchnosti mrzela najmä dosť vysoká návštevnosť nášho kostola a vlastne aj iných evanjelických kostolov v Gemeri, ako aj to, že akosi nemali „pod palcom“ mládež. Považovali to za brzdenie kultúrnej revolúcie a vinu za to hľadali hlavne u farárov...

A stalo sa! Ôsmeho januára 1962, krátko po obede, prišli dvaja páni na tatrapláne a požiadali manžela, aby s nimi išiel do kancelárie. Ja som prišla trochu neskôr, keď už bola domová prehliadka, respektíve prehliadka písomností, ktoré boli v kancelárii, v plnom prúde. Už predtým odniesol manžel svoje kázne do nám veľmi naklonenej rodiny Koššúthovcov. Urobil to z opatrnosti, lebo vedel, že tak už u brata J. Paulova, ako aj u švagra Velebného šli pri takejto prehliadke hlavne po kázňach. Keď o ne prejavili záujem aj u nás, manžel im dal niekoľko starších a povedal, že druhé si nepísal. Ďalej sa zaujímali o knihy v nemčine a o manželove teologické práce. Keď sa priblížil večer, mali toho už dosť odloženého. Všetok odnášaný materiál sa spisoval. Ja som len tak utrúsila, že by to ani nemali zapisovať, ale radšej odvážiť a zapísať váhu. Jeden z nich na to zareagoval: „Nerobte si žarty, však vás to o chvíľu prejde.“

Po pár hodinách prišli za mnou do kuchyne, aby som manželovi pripravila zubnú kefku (a neviem, či ešte aj niečo iné), lebo ide s nimi. Lúčenie bolo za ich prítomnosti krátke, smutné, boľavé. Najmä keď prišlo aj na deti: trojročnú

Evičku, šesťročnú Dagušku a deväťročnú Zuzku. Vtedy som sa ešte stihla manžela opýtať, či naozaj neexistuje nič, čoho by som sa mala v súvislosti s niečím, do čoho mohol byť zapletený, obávať. Povedal: „Naozaj sa ničoho neboj!“

Súd v Prahe sa konal 3. júla 1962. Nikdy som si nemyslela, že raz budem nútená Prahu poznávať aj z tejto strany a že Pankrác so svojim väzením bude pre mňa viac ako len knižka o Júliusovi Fučíkovi. Žiaľ, až tam nás priviedli cesty socialistickej súdnej mašinérie a či v tom zmysle spravodlivého poriadku, ktorý uznával právo na spravodlivosť len pre jednu spoločenskú triedu, teda „triednu spravodlivosť“. Ale či je „triedna spravodlivosť“ ozajstnou spravodlivosťou?! Z jej hľadiska patrili naši manželia práve k tým, voči ktorým si mohla dovoliť byť nielen slepou, ale v skutočnosti až nemilosrdne slepo bezohľadnou.

Na najvyššom súde v Prahe som mala možnosť pocítiť ešte nenávisnejšiu atmosféru. Zdôvodnenie súdneho rozhodnutia tam nadobúdalo priam inkvizitórsky charakter. Dával sa tam ešte väčší dôraz na spojenie so zahraničím, a to zvlášť v súvislosti s návštevou Svetového luteránskeho zväzu, respektíve jeho reprezentantov na Slo-

vensku. Konečný verdikt znel: „...podľa § 98 odsek 2 trestného zákona... odsudzujú sa obžalovaní k trestom odňatia slobody takto:

Jozef Kasanický na dva roky,
Ján Antal na dva a pol roka,
Samuel Velebný na tri roky.“

Boli to ťažké dni, ťažké skúšky. Určite by to bolo bývalo ťažké aj za predpokladu, že by sa boli naši manželia naozaj previnili, čím by si tresty naozaj zaslúžili. V tejto situácii však išlo o určitú „hrdosť“ v zmysle nazerať apoštola Pavla, ktorý sa cítil byť vyznamenaným, keď mu prišlo trpieť pre Krista. Zamestnaná týmito myšlienkami, postupne som strácala pocit napätia a z toho vyplývajúcej ťarchy. Zmocňovalo sa ma akési nové vnímanie celej tejto kauzy a našej rodinnej tragédie. Iste by som sa nebola dopracovala k tomu bez toho, žeby som sa vo svojom kríži nebola obracala na Najvyššieho – že by sme sa celá rodina neboli utiekali v modlitbách k Nemu a nehľadali u Neho pomoc. Aj dnes, už po rokoch, jednoznačne vyznávam, že nech už boli skúšky, ktoré vtedy na nás doliehali, akokoľvek ťažké, nikdy sme sa necítili byť opustení. Čas ukázal, že všetko vtedy malo svoje miesto, svoje odôvodnenie a svoj hlboký zmysel.

Pane, prosíme a vzývame Ťa, rozsvieť svoju tvár nad našimi prenasledovníkmi, aby mohli na zemi rozpoznať svoju cestu a mohli sa vyhnúť Tvojmu súdu. Nechže nás, ktorí túžime po viničiach Tvojho Domu, milujeme Slovo a Príkázania Tvoje, netrápia viacej. Obráť radšej, Pane, prenasledovníkov našich, aby sme v pokoji a v láske, aby sme srdcom skrúšeným a kajúcim spoločne hľadali Tvár Tvoju: skôr akoby deň hnevu a čas súdu Tvojho prišiel.

Modlitba väzňa Tobiáša Masníka, ilavského kaplána,
po vyslobodení evanjelického farára na Blatníckom hrade a v Háji,
na galejnej ceste (1674)

Dňa 11. februára 2009 uplynulo 70 rokov od úmrtia
vynikajúcej slovenskej realistickej spisovateľky a redaktorky,
autorky svetoznámeho diela *Moje deti*,
zakladateľky a budovateľky Živeny,
vedúcej ženy Európy,
váženej členky martinského evanjelického zboru

Eleny Maróthy-Šoltésovej

1855 – 1939

O OTCOVI

Môj otec, nakoľko len bolo v jeho možnosti, ma nezanedbával. Moje hmlisté rozpomienky ešte i posiaľ niekedy vo sne vedú ma do jeho pracovnej izby, ktorá pozdejšie, do konca môjho pobytu v rodičovskom dome, stala sa mi najmilším útočiskom. Brával ma vždy k sebe, keď ma slúžky pre nejakú inú robotu nemohli mať na starosti. Nad jeho prostým, čierno zafarbeným písacím stolíkom bolo okolo väčšieho obrazu ukrižovaného Krista mnoho malých obrázkov. Všetko podobizne, samé drevoryty, v cirkvi vynikajúcich mužov zo starých i nových čias. Zvedavá som sa na nich dopytovala, a môj trpezlivý apa o každom rozpovedal mi niečo, čo som i svojim detským rozumom pochopila. Najviac podivu vzbudil u mňa Ján Zlatoústý – veľmi by som bola chcela vidieť čiže počuť tie zlaté slová z jeho úst. Na druhej strane zas, nad starou zásuvkovou skriňou, visel známy obraz Svätopluka s tromi synmi a s viazanicou prútov, ktorého zmysel apa nejednen raz mi musel vykladať. Vôbec vždy s niečím som ho znepokojovala, každú chvíľu som sa k nemu pýtala, on musel vstávať od stolíka vpúšťať ma dverami, kým som kľučky nedosahovala.

A keď po skončení roboty vstal od stolíka a povedal: „Ideme sa prejsť, dievčička moja!“ – na to som vždy s radosťou pristala. Ako zobliekol svoj popolavý, na predku atramentom poprúkaný župan, z ktorého šnúrou a

kystkou som sa rada hrávala, nepokojať otca pri písaní, a obliekol kabát, už i chápala som sa jeho ruky. Ale pred takou vychádzkou musela som sa, keď už bolo chladnejšie, podrobiť mne veľmi neprijemnej veci. Najprv obliekla mi Marka kabátik, čo ešte nebola by som azda za nešťastie pokladala, ale potom s akousi dôleži-

tosťou vynesla odkiaľsi známu mi sivo-belasú, tmavo-belasými lesklými kvietkami pretkávanú hodvábnu šatôčku, a tú náramne dlho, akurátne, i aby hriala, i aby sa mi pri mojej pohyblivosti cestou nerozvázovala, uväzovala mi na hlavu, prihládzajúc ju so všetkých strán, pričom jemné hodvábné vlákenká v ostrom šuchotani tkaniva husto praskali pod jej od roboty drsnými, suchými dlaniami, až mne za celý ten čas zimomriavky naskakovali na kožu. Takto musela som si radosť vychádzky zasluhovať, ale robila som to s akýmsi povedomím pietnej povinnosti, lebo šatôčka ostala mi po mojej nohej maminke, preto Marka vždy s akýmsi úctivým uvážením brala ju do ruky.

Potom už, takto vystrojená, poskakovala som vedľa apu, pevne sa držiac jeho ruky. On so zhovievavým úsmevom nejednen raz mi povedal: „Ty strnádko, ty!“ Na ceste pristavovali nás ľudia na krátku zhovorku, i my pristavovali sme sa pri dvoroch, kde sme videli ľudí pri nejakej robote, a všetci, najmä ženy, vedľa apu i mne venovali mnoho vľúdnej pozornosti. Takto, apa voľným krokom a ja poskakujúc, niekedy dostali sme sa až na Ľu-

boriečku. Rozumie sa, že toho istého dňa tým istým spôsobom navrátili sme sa domov. Apa bol dobrý chodák, a ja svoju málovážnu osobku bez námahy, poskakujúc, dopravila som domov i s mnohými pre mňa náramne zaujímavými rozpomienkami na drezírovaneho psíka, biele mačičky, jarabé perličky a pyšné pávy, ktoré som tam v starom kaštieli videla.

Táto doba môjho života vytvorila mi v detskej duši asi pochop, že Luboreč je iste najinakšia dedina na svete.

Elena Maróthy-Sóltésová:
 Sedemdesiat rokov môjho života (úryvok)

O ELENKE A IVANOVI

Moje deti milé, malé – moje poklady najdrahšie! Kde sa len berie u mňa tá láska k nim – veď som ja o nej nevedela, kým som ich nemala. Sú dievčatá od prírody nadané citom a porozumením pre deti, rady sa s nimi bavia, s trpezlivosťou ich obhajujú, znášajú ich zvlú, vôbec vždy zaujmajú sa o ne a s láskou sa majú k nim. Predurčené to mamičky. Ja som k takýmto nepatrila. Nerozumela som deťom. Keď plakali, boli mi pre maznavosť protivní; keď samopašili, robili zhony a nezdoby, boli mi neznesiteľné, bola by som ich od seba čím ďalej odohnala; keď boli zlostné a sebevoľné, bola by som ich schuti vyšibala prútom. Teraz na ne inak pozerám – moje vlastné ma tomu naučili. I deti majú svoje, hoci podľa našej mienky bezpodstatné, ale v nich vznikajúce a im práve také dôležité záujmy, ako sú nám naše. Majú svoje radosti a veselosti, ktorým podľa svojej mravom ešte neviazanej detskej prírody dávajú i neviazaný, hlučný výraz. Majú svoju prirodzenú detskú, iste samým ich Stvoriteľom im nadelenú milotu, ktorá je nevýslovne dojemná a očarujúca tým, že je neschválna, že samy sú jej nepovedomé. Ale napokon majú i svoje chyby, tiež nepovedomé, o ktorých nevieme, kde sa berú. Dedia ich deti po rodičoch a prarodičoch donekonečna, ako ich i tí dedili...

I moje deti majú svoje chyby, najmä u Elenky už sa začínajú javiť. Ona je síce múdre dievčatko, často až veľmi múdre, že nad

tým viac žasnem, akoby som sa tomu tešila, ale táto múdrosť nevylučuje u nej chyby, len azda pozdejšie ich prekoná. A moja Elenka je i šlachetná dušička, hotová letieť každému na pomoc, varovať každého pred možnou nehodou, nedopustíť nikomu krivdy, plakaf nad nešťastím iných a – jednako, bezpochyby z toho istého prameňa, ukazuje sa pri nej istá nepoddajnosť, osoblivosť, neuznanie svojej chyby, urazenosť, keď sa jej neprisúdi to, čo sama za dobré uznáva. Taká je ona. V mnohých záhyboch jej povahy ju ani nechápem, lebo vo svojej nemám kľúč k nej, preto mi je ťažko na ňu vplývať.

Celkom inakší je Ivan. Toho chápem v každom hnutí jeho prostej dušičky a úprimného srdiečka – hoci on tie svoje hnutia ešte veľmi nedostatočne vyjadruje slovami. Ale vyjadruje ich celým svojím konaním. Každým svojím pohybom a originálnym posunom, nevypočítaným, každým úsmevom, ktorý u neho hrá v storakej premene – a nado všetko svojimi výraznými, žiarivými očkami, z ktorých pri živšom pohnutí až sa sypú jeho prudké city a návné, rýchle myšlienčky – a zavše z nich srší i hnev. Táto prudkosť a hnevivosť je dosiaľ jediné, čo sa mu môže pripočítavať za chybu. Všetko ostatné ešte ukryté je v jeho neopísateľnej detskej milote a nevinnnej prostote, ktorou očaruje a vyvoláva lásku nielen u nás, ale u každého, kto má príležitosť pozorovať ho.

Nechcela by som síce, aby táto „sprostúcká“ doba ešte u neho dlho potrvávala, ale jednako i obávam sa toho, čo príde, keď ona pominie. Tvrdó čakám, aby bol väčší a múdrejší, ale mám prítom nejasné tušenie, že potom nikdy viac nepocítim z neho tej rozkoše, čo teraz. Veď keď ho znenazdania zazriem niekde v kútiku pri zábavke, alebo niekde ponad stoličku čnieť jeho ostrihanú hlávku, musím ísť ta a vybozkávať ju – nemôžem inak. Jeho radosť i mňa obživí; jeho bôl i ja väčšmi cítim ako on sám. Keď ho počujem plakať, už súcítim s ním, a hoci neznám príčinu jeho plaču i viem, že môže byť celkom lichá, jednako neodolateľne žiada sa mi privnúť k sebe a potesiť, upokojíť môjho malého užialeného chlapčeka. A ešte najmä keď ma v niečom nahneval a ja som

ho pokarhala a so zármutkom sa od neho odvrátila, a on, utrápený, kajúcny, so zasli-zenými, prosebnými očkami chodí za mnou a nemá pokoja, kým mu neodpus-tím, vtedy sa zo všetkej sily musím zdržia-vať, aby som ho predčasne láskou nezahr-nula. Viem, že pri výchove detí nesmiem podliehať citom a otužujem sa proti tomu.

Každý večer, keď pozorujem svoje v spán-ku pohružené deti, so zažmúrenými očami

ticho ležiace, vzdychnem si zo skrušeného srdca: Bože, keď si mi ich dal, poprajže mi i schopnosti dobre si ich vychovať!

Viem, že podobne modlia sa tisíce matiek – i to viem, že tieto ich modlitby sú najprav-divejšie a najvrúcnejšie zo všetkých, ktoré sa nesú k Tomu, od koho všetku pomoc žiada-me a čakáme – len to neviem, neviem, či bý-vajú i vyslyšané...

Elena Maróthy-Šoltéssová:
Moje deti (úryvok)

Spisovatelia písavajú podľa plánu, tento román sa rodil bez plánu. Keď spisovateľka písala jeho prvé ružové lístky o Elenke a Ivanovi, nemohla tušiť, čo bude na posledných listoch. Keby bola vedela, nebola by ich mohla tak napísať, do roztomilého, veselého štebotania Elen-kinho by boli museli padať slzy, a nepadali. Aká čistá detská poézia je v rozhovoroch s Elen-kou. Ona je vďačná ohníku, že von z pece nevyblkuje a dom nepodpáli, ale si len pekne hučí a „pršteky“ sem-tam vystiera, zhovárajúc sa takto s druhými ohňami v susedných domoch a bytoch. A koľko veselosti v tom, ako rozpráva svoje príhody z Mošoviec. Alebo ako sa to Ivan dohaduje s vlastným srdiečkom. „Co mi to tam v blusku skáče?“ Nuž srdiečko. „To sldiecko je huncút! Ja ho vylúbem sekelou.“ Netarážte, nie! „Nie sekelou, ale kutácom.“ O tom sa ešte dlho dorozumievali s otcom a Ivan trval na svojom, lebo si chcel srdiečko vidieť.

Tento román tak jasá s jasaním svojich hrdinov a tak starostlivo sprevádza ich kroky, ako niktory iný, lebo mať sprevádza tu kroky vlastných detí. A ten, ktorý píše život ľudí, tak určil, že zo zápisiek o deťoch vykreslila sa koncepcia (ozaj?) románová, s tragikou viacerých byt-ností a veľkého srdca materinského... Do literatúry vniesol sa kus života, ohromujúci svojou pravdivosťou...

V tragikom sklone svojom je kniha táto z najboľavejších, aké sme kedy čítali; mohutnosť a opravdivosť ľudského bóľu podmaňuje neodolateľné, láme kôru srdca. Čo matka – spisovateľka z diela svojho vyniesla ako skúsenosť života celého, je perla rýdza.

Š. Krčméry: Z rukopisného posudku Mojich deti

Poe někde napsal, že napsati knihu o sobě samém a pověděti v ní o sobě vše, bylo by šílen-ství, po němž by se člověk musel zabítí. „Moje děti“ je taková šíleně udatná kniha, že se člo-věku ani nechce věřit, že ji psala žena...

Zatím co naši spisovatelé vymýšlejí tisíc prapodivných situací, v nichž by po svém rozkvetlo nitro člověka, zatím co naše spisovatelky honí se za tragickými dobrodružstvími života ve vše-lijaké bohémské společnosti – tam za horami psala matka svoje prosté poznámky o dětech, ra-đovala se s nimi a plakala nad nimi, v obyčejné světnici vybudovala celý svět, celý Nazaret a celou Golgotu – jakým způsobem! ...Kniha, která člověka rozdrtí a pak mu pomáhá vstáti ze země! ...Tak je tahle slovenská kniha silná a zázračně strašná... kdyby tato kniha vyšla v An-glii, není o tom pochyby, že by se stala přes noc knihou opravdu světovou, na niž by byly hrdy všechny matky na této zemi. Ale ano, člověk nemůže býti než nadšen: Jde o dílo, které patří do každé knihovny... Jde o veliké reprezentační dílo národní duše, o jakém sa Praze ani nesnilo. Ano, Slováci mají pravdu. Nikdo z nás nemá práva vytýkati jim, že jejich duše se dosud světu jasně nezjevila. Plápolá v díle Eleny Maróthy-Šoltéssově, jak už jsme dávno neviděli plápolati české dílo nad obzorem.

Z recenzie Mojich deti od Jiřího Mahena

Vstávaj, Živena, je čas!

HANA ZELINOVÁ

Neraz sa ma spytovali mladšie členky nášho spolku Živena, odkedy, ako, kde a prečo som sa stala takou horlivou vyznávačkou Živeny a čo všetko som v jej radoch zažila a prežila. Odpovedať na tieto otázky je ako načierať do studne s čistou, ale aj mútnou vodou.

Je prirodzené, že sa musím vrátiť do čias svojho detstva, dospievania a do fázy zrelej ženy.

Moja stará matka Eva Staroňová bola pekná žena. Najkrajšia je na starej, zažltnutej, už vyblednutej fotografii, v liptovskom kroji pri príležitosti majálesu Živeny na mikulášskom Nivcovom. V jej stopách, v stopách členky Živeny, kráčala aj moja mama po vrútockých a martin-ských trotoároch, keď jej prišlo spolu so mnou navštíviť predsedníčku spolku slovenských žien Živeny na ústredí v Martine, spisovateľku Eleny Maróthy-Šoltésovú. Takže mala som od-mala možnosť vidieť úsilie, snahu a prácu slovenských žien dať národu to najlepšie, čo v nich bolo a bez čoho národ nemôže byť.

Mňa toto úsilie, snaha a nadšenie chytilo za srdce po vojne, keď som sa vrátila späť do Košíc, do mesta mojej mladosti, a keď som ho našla prázdne a vyrabované nielen hmotne, ale aj duchovne. Takých, ako som ja, bolo našťastie viac, a tak ešte roku 1945 vznikla v Košiciach Živena, spolok slovenských žien. Prihlásili sa nám stovky členiek, mladých, starších, dievčat i mládenčov – študentov, nech ich má zato aj dnes Pán Boh rád!

V tom čase urobila Živena kus práce na roli našej dedičnej. Víťala repatriantov z Maďarska, obliekala a obúvala tých najchudobnejších z rusko-poľsko-slovenského pomedzia a držala facku slobody, vzdelania a sociálnych istôt nielen v Košiciach, ale aj v širokom okolí.

Tu by som zo všetkých nadšených členiek košickej Živeny chcela spomenúť Janku Guzovú, nezabudnuteľnú interpretku slovenských folklórnych piesní, ktorá ideály Živeny vzala so sebou do Ameriky, tam ich rozvíjala, až kým si neprišla ľahnúť do národného panteónu v Martine.

Po februári 1948 Živenu zakázali, rozpustili. zlikvidovali v najkrajšom jej kvete a spolu so mnou, jej tajomníčkou, plakala vtedy tisícika jej členiek.

A potom nadišiel nový čas a písal sa rok 1989 a natískala sa otázka, čo bude so Živenou, s jej odkliatymi ideálmi, čo so zbúranými zátarasmi jej spolkového života, či má zostať pod náhrobným kameňom, či jej pomôcť vstať z mŕtvych? A tak som po druhý raz vzala do ruky olivovú halúzku a 27. decembra roku Pána 1989 napísala som článok do denníka SMENA pod názvom: VSTÁVAJ, ŽIVENA, JE ČAS!

A potom som po druhý raz stála pred zázrakom: ten zázrak bola odozva našich žien na môj článok. Znova sa do Živeny poprihlasovali stovky našich žien, pracujú pre ňu, žijú s ňou v dobrom i zlom a ja ako ich bývalá predsedníčka im zo srdca za všetko ďakujem!

Lebo beda národu, ktorého ženy, dcéry a vnučky budú iba ľahkým oparom nad riekou, a nie plodným zrnom v žirnej zemi!

Žena dobrá – dobrý dŕl jest: týmito slovami múdrego Siracha sa prihovril senior Otto Škrovi-na v smútočnej rozličkovej kázni, keď sa pred sedemdesiatimi rokmi lúčil s najväznejšou a najzácnejšou Slovenkou všetkých čias. Martin, Slovensko, Európa: všetci jej majú za čo ďakovať. Za skvelý príklad kresťanského života, za pevnú a oddanú vieru, ktorú nezmenila ani strata detí, za odvahu a statočnosť, s ktorou bránila slovenský život a budovala národné inštitúcie, najmä za Živenu.

Pamiatka Eleny Maróthy-Šoltésovej je silno spojená s budovami Evanjelickej základnej školy v Martine (žije a pracuje aj v budove Živeny) a Biblickej školy (v budove gymnázia na Memorandovom námestí istý čas žila a pracovala). Vďačná jej pamiatka!

Pred deväťdesiatimi rokmi 2. marca 1919
sa v Tomášovciach narodil

PAVEL UHORSKAI

emeritný generálny biskup ECAV v r. 1990–1994.

Pôsobil v Turci

v r. 1946–1947 ako kaplán v Evanjelickom a. v. zbore v Martine,

v r. 1947–1951 ako farár v Evanjelickom a. v. zbore v Háji.

V r. 1951–1953 bol väznený.

Po prepustení z väzenia do r. 1990 pôsobil v občianskych povolaniach.

V čom bol ťažký komunizmus a v čom je ťažká dnešná doba?

Komunizmus sa staval k náboženstvu a cirkvám nepriateľsky. Vydal zákon o hospodárskom zabezpečení cirkvi. Predstavoval ho ako pomoc cirkvi, ale bolo to plánované zlikvidovanie cirkvi za desať rokov. V tom istom zákone nariadil, že cirkevným hodnostárom vrátane biskupov môže byť iba ten, čo dostane štátny súhlas. Tento súhlas mohol štát kedykoľvek odňať, keby to uznal za potrebné. Jeho kvalifikácia farárov a vyšších hodnostárov nikdy nebola duchovná, ale len v duchu štátneho ateizmu. Napriek tomuto nepriateľskému postoju k cirkvám mnoho farárov súhlasilo so stanoviskami štátu, čo cirkev oslabovalo a priam otupovalo jej existenciu.

Diabolská činnosť proti Bohu a proti veriacim v Boha je aj dnes evidentná. Aj dnes môže každý, komu sa to zapáči, cirkev ohovárať a veriacim sa

posmievať. Aj keď v televízii a rozhlase občas zaznievajú služby Božie, väčšia časť programu je venovaná vraždám, krádežiam a nemravnému životu. Rodičia majú veľké problémy

s náboženskou výchovou svojich detí. Obdobne majú problémy aj učitelia a katechéti, a to aj s prihlasovaním detí na náboženstvo. Vysoko si vážim farárov, ktorí dokážu osloviť mládež pre Slovo Božie, pre Trojjediného Boha, Otca, Syna a Ducha Svätého. Moc Božia je aj dnes taká silná, že Boh vie vyslyšať tých, ktorí Ho hľadajú. „Hľadajte Hospodina, dokiaľ sa dá nájsť, vzývajte Ho, dokiaľ je blízko.“ (Iz 55, 6)

Ako sa pozeráte na to obdobie, keď ste boli biskupom?

Rozhodne sa cirkvi dýchalo voľnejšie po roku 1989. Veľkú zásluhu na tom mala náboženská sloboda vyhlásená Dubčekom už v roku 1968. Dubček v tomto ohľade vykonal viac ako ktorýkoľvek z biskupov a cirkev-

ných hodnostárov. Aj ja som si uvedomil, že som bol volený za biskupa cirkevnými zborními a nepotreboval som k tomu súhlas štátu. Aj za môjho úradovania, bolo ešte veľa farárov zafažených oddanosťou štátu, ale nemal som už nijaké ťažkosti v riadení cirkvi s ohľadom na štát. Mal som pred sebou veľmi ťažkú vnútromisijnú prácu, aby som dostal cirkev do takého duchovného stavu, aký bol pred nástupom komunizmu, ale spolu so mnou aj všetci farári, ktorým záležalo na obnove cirkvi. Mnohé cirkevné zbory a ich farári vyslovili túžbu mať cirkevné školy, a to buď základné, stredné, prípadne vysoké. A tak sa postupne zriaďovali evanjelické lýceá v Bratislave, B. Bystrici, Tisovci, Košiciach a v Prešove. Pre tieto školy bolo treba zabezpečiť niekoľkomiliónovú finančnú podporu, ktorú z veľkej miery hradil štát po mnohých našich úspešných rokovaníach. S pomocou štátu a odhodlania cirkevníkov sa postavili mnohé kostoly a modlitebne, a tu mnoho záležalo na iniciatíve vedúcich pracovníkoch cirkevných zborov a samotných farárov.

Čo bolo ťažké? Proti čomu bolo treba bojovať?

Ateizácia počas 40 rokov komunistického štátu neostala ani v cirkvi bez ozveny. Odradilo to od cirkvi mnohých ľudí, bolo veľa zborov, kde sa nekonala konfirmácia celé desiatky rokov. Množstvo detí nebolo pokrstených. V zboroch sme boli nútení privádzať ku krstu dospelých ľudí. V cirkevných zboroch bolo treba organizovať masovú misijnú prácu, nadmiernou vnútornou misiou od-

straňovať odcudzenosť k náboženstvu a k cirkvi vôbec a pripravovať nových poslucháčov teológie na túto nevyhnutnú misijnú prácu. Zlozvyk ateizmu bolo treba premáhať veľkou horlivosťou, misiou medzi ľuďmi, ktorá musela byť konkrétna, dobre pripravená a realizovaná.

Čo vás tešilo?

S veľkou radosťou som sa zúčastňoval na posviackach nových kostolov, na pohovoroch v cirkevných školách, aj s farármi, ktorí robili s mládežou príkladnú prácu. Tešilo ma, keď som napríklad v cirkevnom zbore v Opinej mohol na žiadosť mladých ľudí požehnať pri oltári každého osobne z vyše 30 zúčastnených. Tešila ma vôbec všetka práca v cirkvi v rámci zborov, seniorátov i dištriktov. Chodil som často do zahraničia, navštívil som Nemecko, Sliezsko, Rakúsko, Francúzsko, Anglicko a USA, kde som podrobne informoval o prebúdzaní náboženského života na Slovensku. Prebudil som tak záujem o náboženský život na Slovensku aj u evanjelikov v cudzine. Prijal som mnohých návštevníkov z cudziny, ktorí veľakrát i hmotne pomohli školám, cirkevným zborom a hlavne mládeži.

V čom vám dnešná evanjelická cirkev robí radosť a z čoho ste smutný?

To veľké nadšenie po páde komunizmu prinieslo mnoho radosť v oživení duchovného života. Pokrok je potešiteľný, ale zďaleka sme nedosiahli v našej cirkvi tú úroveň, ktorá tu bola pred nástupom komunizmu. To pravé nadšenie po roku 1989 skoro vypr-

chalo a aj dnešná cirkev má problémy s návštevnosťou bohoslužieb v kostoloch. Nikomu nehrozí nebezpečenstvo, prenasledovanie v zamestnaní ani v spoločnosti, ale ľudia dobrovoľne dávajú prednosť zábavám, získavaniu bohatstva, veľakrát aj podvodným spôsobom, a z toho som naozaj smutný. Veľmi ma trápi, že z množstva prihlásených študentov na teológiu, mnohí sa nedali ani ordinovať a mnohí po pár rokoch pôsobenia odišli zo služby.

Čo má cirkev robiť, čo je potrebné, aby rástla?

Už naši otcovia vedeli, že Pán Ježiš sa modlil k nebeskému Otcovi modlitbu Pánovu „Otčenáš“. Tým aj nás Pán Ježiš označil za Božie dieťky. Tento Ježišov program je životným programom cirkvi: vychovať dieťky Božie zo všetkých ľudí na svete. Autorita Ježiša Krista, Božieho Syna, nášho Spasiteľa, nás musí viesť k výchove detí v rodine ako dieťky Božie. Preto za najúčinnnejší spôsob považujem spôsob kresťanskej výchovy v rodinách a cirkev musí svoju starostlivosť venovať práve rodinám. Deti z kresťanských rodín sa ľahšie učia náboženstvo v školách, ako aj na zhromaždeniach mládeže a na bohoslužbách. Keď som krstil synovcove dieťa a potom uvádzal matku, ako aj prítomného otca, s veľkou láskou a úctou som zdôrazňoval: „Modlite sa za svoje deti a modlite sa so svojimi deťmi!“ Ak nebudeme mať kresťanské rodiny, budeme v cirkvi ťažko dosahovať dobré výsledky. Ježiš o sebe hovorí: „Ja som cesta, pravda i život, nik neprihádza k Otcovi, ak len nie skrze

mňa.“ (J 14, 6) Učeníkom povedal: „Nie vy ste si mňa vyvolili, ale ja som si vyvolil vás a ustanovil som vás, aby ste šli a prinášali ovocie a vaše ovocie aby zostávalo.“ (J 15, 16) Keď sa učeníci vrátili z cesty, na ktorú ich Pán Ježiš vyslal, povedal im: „Nie z toho sa radujte, že sa vám duchovia poddávajú, radujte sa radšej, že vaše mená zapísané sú v nebesiach.“ (L 10, 20) Ako by nám, kazateľom a misionárom, pripomenul: buďte dieťky Božie, nech vám je Boh skutočným duchovným Otcom. Veľké vyznamenanie, ale aj veľkú povinnosť nám uložil Ježiš: „Vy ste svetlo sveta. Tak svieť vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a velebili vášho Otca, ktorý je v nebesiach.“ (Mt 5, 16) Ak my nebudeme deti Božie, nebudeme vedieť vychovávať iných, aby tiež boli Božie deti. A tak najvyššie poslanie cirkevných pracovníkov, ale i všetkých kresťanov a kresťanských rodičov je, aby sa stali Božimi deťmi a nikdy neprestali byť Božimi deťmi. To je základná úloha kresťanskej cirkvi a v tom má cirkev svoju budúcnosť na ceste za Ježišom Kristom, ktorý je aj podľa K. Royovej „môj Boh a brat Pán Ježiš, On, svetlo jediné“, ES 520: z piesne Kto dá mi sily v púti v ďalekú blaha ríš.

Prežili ste toho veľa, máte veľa skúseností. Čo je dôležité pre kresťana?

Pre kresťana každého času je dôležité s Písmom svätým žiť a so Spevníkom evanjelickým spievať. V minulosti aj v našich rodinách nás rodičia k náboženstvu privádzali, vážili si „Citharu Sanctorum“ čiže

Tranovského spevník. V týchto knihách je skrytý veľký poklad, náš duchovný poklad Ježiš. Bez Krista neexistuje cirkev ani dnes, ani v minulosti a nebude ani v budúcnosti. Evanjelickí otcovia už v dobách Luthera zdôrazňovali, že kde je Kristus, tam je cirkev, a zavrhovali katolíkmí zdôrazňované učenie, že kde je pápež, tam je Kristus. V spevníku uviedol Dr. K. Kuzmány pieseň Johana Šeffera „Chci Tě milovat, ó má silo! Chci Tě milovat, ó má čest! Každíčké mé, můj Pane, dílo, i což jen chci, ať v Tobě jest. Chci Tě milovat z té duše, Tě, svého Pána Ježíše“. Otázku, čo je dôležité pre kresťana, zase zodpoviem spolu s Kuzmánym v jeho piesni „Ježiš jestit Pán své cirkve i hlava, Jehožto slovem Ona setrvává, Onť ji na víře, co na pevné skále, založil, by Mu byla ke cti, chvále; Hospodin sám ji vždy svou mocou chrání, i nerozboří Ji pekelné brány“ (ES 312 z roku 1940).

Aké posolstvo pre ľudí a pre cirkev máte?

Božia stvoriteľská moc a Božia milosť je najcennejší prameň života ľudstva a aj cirkvi. Boh v nás a pre nás tvorí stále.

Ako teraz vyzerá váš bežný život?

V deväťdesiatich rokoch života je to dosť ťažké pre každého človeka. Cítim sa hodne vyčerpaný, skoro zodratý. Šťastím pre nás je, že sme nezišli z cesty k Ježišovi, Božiemu Synovi a nášmu Spasiteľovi. Za Tebou teda pôjdem, Pane môj, Ježiši.

Ktoré miesta v Biblii máte najradšej?

Ezechiel 33, 11 a Skutky apoštolov 16, 31 – to je môj konfirmačný text: „Ver v Pána Ježiša Krista a budeš spasený ty aj tvoj dom!“

Kým je pre vás Boh?

Boh je môj Otec.

FAKTY ZO ŽIVOTA PAVLA UHORSKAIA

Narodil som sa 2. 3. 1919 v Tomášovciach.

1930 – Mój učiteľ L. Pánik v piatom ročníku Ev. a.v. ľudovej školy v Tomášovciach chcel povzbudiť svojich žiakov k svedomitej práci v škole, a tak nakreslil na list papiera úľ a lietajúce včely, prinášajúce peľ a med z kvetov. Pod úľ napísal: „Včielky mojej triedy“ a napísal tam moje meno, čím vyhodnotil moju prácu v škole.

1949 – na jednej pastoračnej konferencii v Blatnici (v Turci) som sa

zúčastnil ako farár z Hája. Vtedy bola aktuálna snaha vládnych činiteľov nájsť spôsob, ako zlikvidovať cirkev. A tak vymysleli a vydali zákon o hospodárskom zabezpečení cirkvi a sľúbili pritom, že budú opravovať a stavať kostoly. Niektorí farári na to naleteli a propagovali tento plán. Ja som to odmietol a zaspieval: „Smieť žiť pre Krista, pre Neho mrieť“. Ku mne sa pridal brat O. Vizner, P. Holý a Milan Dudáš a ešte niekoľko mladších farárov.

1950 – predseda ONV ma označil za najväčšieho rebelanta v okrese Turčianske Teplice. Dôvodom bola moja práca s mladými, ale aj dospelými.

1951 – 14. marca bola streda, keď som mal voľný deň, práve som dokončil zápisnicu a správy z konventu, pobalil som poštu a odniesol ju. Keď som sa vrátil na faru, zastalo pred ňou veľké auto tatraplán, vyšli z neho šiesti príslušníci ŠtB a vošli do fary. Oznámili mi: „Prišli sme vám urobiť prehliadku fary.“ Hneď som vedel, o čo ide. Prevracali kanceláriu, skrine, knižnicu, kde som mal vyše 1 000 kníh. Hľadali moje kázne a vybrali si aj niekoľko mojich kníh a povedali: „Poďte s nami!“ Vrátil som sa až v roku 1953.

1953 – Musel som nastúpiť ako drevorubač do SLZ Hnúšťa-Likier. Tam som dochádzal z Tomášoviec, čo bolo veľmi ťažké, preto som sa snažil nájsť si prácu v Lučenci.

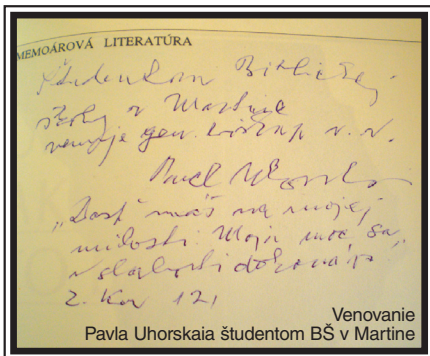
1954 – Našiel som si prácu v Lučenci ako robotník Pozemných stavieb.

1964 – Začal som pracovať na Stavebnej správe.

1968 – V období Dubčekových reforiem som sa zúčastnil na stretnutí ev. farárov v Turčianskych Tepliciach vo veci odvolania biskupov dosadených štátom. Požiadali ma, aby som prehovoril a povedal som prejav, ktorý oslovil všetkých prítomných. Tento prejav ostal v pamäti účastníkov stretnutia.

1975 – Pracoval som v Doprastave.

1979 – Dôchodok, žil som v pokoji v Tomášovciach, pomáhal som

súčasne aj ako pomocný farár v cirkevnom zbore.

1989 – S potešením som uvítal nežnú revolúciu. Zapojil som sa do diania farárov vo VPN. Spolu s VPN som sa dostal aj do Bratislavy na stretnutie farárov a VPN s generálnym biskupom. Na tomto stretnutí ho farári vyzvali, aby odstúpil z funkcie (1990). Cirkev začala hľadať kandidáta na nového generálneho biskupa. Generálne presbyterstvo na svojej schôdzi vo Zvolene poverilo biskupa Košťala, aby sa so mnou spojil a zistil, či by som prijal túto funkciu. Funkciu som po zvážení nakoniec prijal.

1990 – V novembri sa konala moja inštalácia za generálneho biskupa.

1990–1994 – Zastával som funkciu generálneho biskupa

1994 – Plný dôchodok.

Rozhovor s biskupom v. v. Pavlom Uhorskaiom pri príležitosti jeho 90. narodenín sme prevzali s láskavým dovolením z webovej stránky Slovenského evanjelizačného strediska (Evanjelizačného strediska pre masmédiá)

Rozhovor pripravil Slavomír Slávik,
riaditeľ SES

Pred 190. rokmi sa narodil dlhoročný martinský evanjelický farár
a vážený turčiansky senior

JOZEF HORVÁTH
* 19. 2. 1819 † 2. 5. 1906

vynikajúci budovateľ nášho evanjelického zboru,
významný činiteľ verejného slovenského života,
väzeň uhorskej vlády

Kapitola o Jozefovi Horváthovi v Knihe o starom Martine
JÚLIUS VANOVÍČ

Hurban a Štúr, aj Bloudek a Zach stúpajú teraz hore úzkou, zamrznutou aj zasneženou cestou k rozvalinám Vyšehradu, vedia, že ten plameň, ktorý pred necelými tromi mesiacmi spolu kresali, tak málo slovenských srdc ešte podpálil, tak málo vykonal osohu: ešte je Slovensko rozdvojené, či lepšie: *neprebudené a neuvedomené* – už tušia: nepodari sa im, ako sa nádejali, vyvolať povstanie celoslovenské, nestane si pod ich zástavy do chlapa celé Slovensko!

Ešte azda tam, za tým sedlom, v Turci...

Ani tento úzky a strašne strmý príchod nie je zablokovaný, iba patrolami kontrolovaný: Trojčlenná patrola 19-ročného Holečku zajala tu dokonca hladko šiestich Maďarov, ledva im toľké zbrane traja odniesli. Ostatní? Podľa všetkého ušli.

Uvedomujú si Štúr s Hurbanom, po akej ceste sa hore k Vyšehradu dvíhajú? Že je to stará via magna, obchodná cesta už za Keltov a Rimanov. Že tu na Vyšehrade vzdoroval Maďarom až do začiatku 13. storočia nepokorený veľkomoravský rod Diviacky? Že za tým vyšehradským sedlom dolu na turčianskej strane ich čakajú ľudia, ktorým v génoch možno ešte zostalo čosi z nepodanej, vernej a slobodymilovnej krvi.

Hurbanov denník, listy žene, životopis Ludovíta Štúra o tom nehovorí. Ale aj to, o čom sa nepíše a nehovorí, možno žije a prúdi ako neviditeľná, pretože podzemne pracujúca rieka.

Rieka vnútorného, súvislého a trvajúceho času: na ňu myslíme.

Čítame len: „Na Turci nám ovšem záležalo; tu je centrum, o ktoré sa opiera päť slovenských stolíc, ohradené sfa baštami vrchmi mohutnými. V tomto centre dobre zorganizovaná dosť malá sila vojenská mohla by divy stvárať.“

Už v Prievidzi sa dozvedeli, že Šimunič sa k nim nepripojí, neudrie s nimi na dobre opevnené banské mestá; sídli stále v Trnave – oblieha ešte nedobytý Leopoldov.

Situácia sa mení, komplikuje.

Nie, ešte nevedia, že Strečno Maďari pustili už 8. januára, v ten deň, keď oni prišli do Prievidze; major Trenck s 350 mužmi obsadil opustené Vrútky a na druhý deň Turč. Sv. Martin!

Konečne teda Turčianska kotlina!

Spúšťajú sa od hrdého a rozložitého Vyšehradu dolu k *Rudnu*: víta ich dokonca stoličná deputácia – vedia však o nej, že je pokrytecká: je v nej aj A. Szmrecsányi, kosuthovský komisár a zved. Jeho list zachytili už v Prievidzi: ešte 9. januára písal z tohto Rudna tu-

ričianskemu županovi, že Götz dorazil do Nemeckého Pravna, kde bude odpočívať deň – ale či pôjde na Turiec, nevie. Ako inak: po perzekvovaní slovenských činiteľov stolice sú v jej vedení už len predajné duše.

Malé, servilné duše, už-už sa blíži vaše odhalenie – a odplata!

11. januára teda – v deň vstupu generála Götza, Hurbana, Štúra, Bloudka a ich armády do Turca.

Po neprijemnom Rudne „Slovenskom Pravne hlučne uvítal nás národ.“ Ach, Turiec! Tuná sme nový svet našli, ľud prijal nás s jasotom a hlučným pozdravovaním... Tu našli sme národ prebudenný, veci našej oddaný.“ Počujete, čo si zaznamenal Hurban, sklamaný z takej bezduchej cesty od Čadce po Prievidzu? Ach, vie, toto je iný kraj, tu pôsobia a duchom obživujú ľud po dedinách a mestečkách Štúrovi žiaci. Duch, keď je pravý a mocný, strháva: nechaj všetko, nechaj starosti, aj pochybnosti, a poď za nami! Meno pre takého ducha je: apel, výzva!

Dlhý a ťažký to bol pochod od Prievidze do Mošoviec; ale už po ceste, najmä v Ivančinej, hrnú sa k nim ľudia: doteraz od nich utekali, teraz, tu v Turci k nim pribiehajú. Do rodiska Jána Kollára dorazia až večer a – Bože, je to vidina? – Čo ich tam čaká?! – Ľud ich víta *nábožným spevom – a slzami!* A potom výkrikmi: „Sláva Hurbanovi!“ Nuž, tuná nie je Hurban ľudozrút. Sem prichádza ako slovenský spasiteľ, zarastený, s bradou, šablou a pištoľami – a na koni! „Celé mesto bolo na nohách,“ spomína si on. „Tváre vyjasnené, jasot nesmierny, prichodili vozy naplnené chlebom, mäsom a vínom. Ľud dobrovoľne znašal obeť. Trhali sa mešťania o dobrovoľníkov a vojakov volajúc ich do bytov.“ („Aby sa ale ľud prílišne neobťažoval,“ poznamenáva si Hurban v denníku, „robia sa rekvizície ako u povstálých maďaromanov, ako Ši-

mona Révayho, Prónayho atď.)“ Ten istý v tom istom denníku: „Napospol pozorovali sme, že nás tuná ľud s netrzeplivosťou očakáva, lebo všade sa za nimi hrnul a z dediny na dedinu za nami po hromadách šiel.“ Veď sa tu v Mošovciach možno od farára Kuboviča dozvedel, aká sa to tu o ňom spievala netrzeplivá pieseň.

Podľa pravdy mohol napísať žene: „V Mošovciach nás vítali ako spasiteľou!“ Pochvaľuje si, že býva aj s celým štábom v „zamku Révayho Ďurka, ktorý naložil svojím, aby menovito mňa s ľuďmi našimi čo najlepšie prijali“. Ale prenáhli sa: „tento pán barón bou jediný, ktorý priau našim veciam slovenským“ – čosi-kamsi už o mesiac bude inakší, keď sa karta obráti, a sám o ňom v životopise Ludovíta Štúra korenistá riadky napíše.

Medzi vítajúcimi je aj *brat* mošovského veľrodáka Jána Kollára. Supluje svojho veľkého brata, lebo on, veľhlasý pevec Slávy dcery – vraj pod nátlakom – teraz už konzervatívec a zástanca starej bibličtiny, sa od povstania štúrovských svojich žiakov po ducha verejne *dištancoval!* Márnomyseľnosť starca? Trpké vedomie, že jeho hviezda dohasína a vzplanuli hviezdy, červené ani zore, týchto nespratníkov, týchto novátorov, mladoňov, neuznávajúcich jeho autoritu, takýchto i jemu, ale tajne, imponujúcich opovážlivcov a rebelantov? Lebo ducha slobodného, vedomého si jedinečností samého seba, nik nemôže preinačiť, ani prinútiť robiť a hovoriť to, čo nechce.

A víta ich aj ten, na ktorého sme už asi zabudli – má v Mošovciach brata obchodníka: svätomartinský farár *Jozef Horváth!* Žltý vraj ako vosk a s hlasom ako z krypty vychodiacim: však len predväčerm vyšiel od otca z úkrytu! Už 8. januára vyšiel v rodnom dome na povalu „a díval sa, ako Maďari pred cisárskym vojskom utekajú“. Večer príde brat z Mošoviec a zvestuje: Turiec je „úplne

očistený“ – a zavolá ho, akoby vedel, že tam prídu, do Mošoviec!

Hurban, Štúr, Bórik a Zacha sa čudujú, odkiaľ prišiel. „Spytovali sme sa na teba, nikto nevedel nám správy dať!“ – veľa čelných mešťanov mošovských je prítomných, no kde sa tu Horváth vzal, odkiaľ prišiel, nikto nevie. „Prišiel som s vami!“ – zavtipkuje si, a ani nevie, že odpovedá symbolicky: od tejto chvíle je ich, zasa v ňom majú najúčinnšieho spolupracovníka. Bude veľmi potrebný, lebo slovenskú elitu Turca – okrem Lányho a Kuboviča – žalárjuje ešte v Bystřici Beniczky.

A tak prvou iniciatívou šľachetného Horvátha je pomysel na jeho kolegovspoluväzňov. Hneď večer v révayovskom kaštieli, sediac s generálom, plukovníkom i svojimi, napíšu list banskobystřickému magistrátu; pohrozia mu, že je zodpovedný za všetko, čo sa väzňom stane, inak generál Götz zrovná ich mesto so zemou! A vystroja s listom posla cez Gaderskú dolinu – zrejme smerom na Kráľovu studňu a odtiaľ na Ťľanku dolu: neľahká, riskantná cesta po zaviazaných horách – avšak vskutku pomôže: nastrašený magistrát väzňov podrží pod svojou ochranou! Do *1. februára*, keď ich sám Beniczky, dokonca bez súdu, prepustí.

Na druhý deň drží sa v Mošovciach *národná schôdza*: Hurban reční na rínku a rozdáva nám už známe letáky a výzvy Slovenskej národnej rady. Agitujú a rečia aj iní náčelníci „pred tisícami ľudu turčianskeho, jasajúceho pred príchodom našim, hovorili o federácii národov

monarchie, ktorej základom by boli rovnaké práva národné a rovnaké bremená štátne“ – to sú tie nové nádejné sluby nového 19-ročného panovníka Františka Jozefa I.: *Velké, rovnoprávne federatívne Rakúsko! Samostatná korunná zem slovenská!* Nová hviezda oslepujúca slovenské rozumy a srdcia. Slobodný Maďar i Slovák, Rumun, Čech, Srb, takisto ako Nemeck! „Množstvo prisievčalo so zápalom a oduševnením. Každé naše slovo padalo do srdca čulých a myslí sviezich.“ Nemeckí dôstojníci obdivujú aj reči, aj oduševnený národ: dni pred nimi roztvárajú sa do optimizmu. Hneď po Hurbanovej a Štúrovej reči hlási sa *42 dobrovoľníkov*, a to zväčša iba z Mošoviec!

A tak ako Bórik pod Javorinou, i *Janko Kučera* zo Sklabine, bývalý redaktor Štúrových novin, postava strojná a bohatierska, čo zaimponuje aj Beniczkému – ktorému však utečie (verzia druhá: z náklonnostného gesta, ale aj, aby ho získal, prepustí ho vraj sám Beniczky) – hlási sa s celou dobrovoľníckou kompániou, z jeho iniciatívy a zo samých Turčanov zloženou! Náhoda alebo zákonitosť? Janko Kučera zo Sklabine – dediny spod révayovského hradu, v ktorej o sto rokov vzbĺkne Slovenské národné povstanie! Sklabiňa – Sclavina: pôvod zvrchovane slovanský. Sclavus, sclavonicus – tak volali Rimania Slovanov, a slovo to malo pre nich význam: *otroci*. Sclavi, sclavonici – slovanskí otroci, ktorí povstali.

Kniha o starom Martine
Bratislava, Tatran 1990
(Úryvok)

*Ale aj to, o čom sa nepíše a nehovorí, možno žije a prúdi ako neviditeľná,
pretože podzemne pracujúca rieka.*

*Lebo ducha slobodného, vedomého si jedinečnosti samého seba,
nik nemôže preinačiť, ani prinútiť robiť a hovoriť to, čo nechce.*

máj 1986 – máj 1987

Július Vanovič: Kniha o starom Martine

VÝROČNÁ SPRÁVA O BOHOSLUŽOBNOM ŽIVOTE v Evanjelickom a. v. zbore v Martine v roku 2008

Kalendárny rok 2008 by som charakterizoval pre náš cirkevný zbor ako náročný. Prv než sa dotkneme konkrétnych udalostí a podujatí, všimnime si plnenie uznesení minuloročného konventu.

1. Získať ďalšieho zborového farára a kaplána

Začali sme intenzívne pracovať na príprave podmienok pre príchod ďalšieho farára, lebo sa znovu ukázalo, že zabezpečovať rozsiahlu zborovú prácu pomocou kaplánov je veľmi nestabilné a málo efektívne riešenie, navyše nie sú k dispozícii. Už dlhší čas vnímame potrebu nových impulzov pre zborový život, jeho zdynamizovanie, motivovanie súčasných i nových pracovníkov k angažovanejšej službe a tiež potrebu intenzívnejšej osobnej, pastorálnej starostlivosti o našich členov. Takisto je nevyhnutné lepšie prepojenie na Evanjelickú základnú školu a väčšie sústredenie na rodiny. Popri bežných povinnostiach na tieto úlohy jeden farár nestačí a navyše začiatkom roka odišla z nášho zboru aj sestra kaplána Viera Brtišová.

Vďaka finančnej podpore z partnerského cirkevného zboru St. Andrew's z USA sme začali s kompletnou úpravou prízemnia fary na druhý služobný byt. Zároveň sme sa intenzívne usilovali získať ďalšieho farára, čo v súčasnosti vôbec nebolo jednoduché. K tejto úlohe, ako aj k tvorbe štatútu pre prácu dvoch farárov a ku všetkým potrebným procedurálnym úlohám sa širšie predsedníctvo postavilo zvlášť iniciatívne a zodpovedne. Po viacerých neúspešných pokusoch získať farára sme znovu oslovili brata farára Milana Kubíka z Blatnice. Vyslaná delegácia zo zboru (M. Bruncko – dozorca, J. Karásek – poddozorca a Dušan Borcovan – kurátor) rokovala s bratom Kubíkom, ktorý prisľúbil prijať naše pozvanie. Po absolvovaní „próbnjej“ kázne a volebného konventu 1. júna a ostatných potrebných náležitostí sme tak vďaka Bohu mohli brata farára Kubíka s rodinou privítať v našom zbore na službách Božích 20. júla. Slávnosť inštalácie sa konala 12. októbra, na ktorej bol turčianskym seniorom J. Havrilom uvedený do úradu farára v našom zbore. Sme radi, že všetky potrebné veci aj v súvislosti so sťahovaním a technickými či organizačnými záležitosťami ochotne a v dostatočnom počte zabezpečovali bratia a sestry zo zboru. Veríme, že spolupráca dvoch farárov bude pre zbor prospešná a Pánu Bohu na chválu.

2. Prispievať formou osobného darcovstva

Tento koncept finančného prispievania na zbor, pôvodne nazvaný ako záväzok k osobnému darcovstvu, sme podrobne spracovali, prerokovali na presbyterstve, prezentovali na službách Božích a na konvente. Nechcem sa podrobnejšie zmieňovať o princípoch takéhoto prispievania, ide v podstate o to, aby mohli jednotlivci či rodiny venovať svoj milodar na konkrétne činnosti zboru a aby tento príspevok bol pravidelný v určitej sume, s ktorou by sme mohli rátať pri tvorbe rozpočtu. Ostatné formy prispievania by zostali nezmenené. Tento návrh však nenašiel dostatočnú podporu na konvente. Neradi by sme sa však tejto myšlienky vzdali, lebo začína úspešne fungovať vo viacerých zboroch našej cirkvi. Navrhoval by som túto formu podpory nazvať „pravidelný príspevok“ a presnejšie vymedziť činnosti, ktoré sú našou prioritou, s presným rozpočtom a následným vykázanim vynaložených prostriedkov. Táto úloha teda trvá.

3. *Misijne a pastoračne sa zameráť najmä na mladé rodiny a Evanjelickú základnú školu*

Mladé rodiny a manželstvá potrebujú intenzívnejší záujem a starostlivosť. Preto chceme mať užší kontakt s rodinami EZŠ a pripraviť minimálne jeden tábor pre túto vekovú skupinu a povzbudiť rodiny k častejším stretávaniam. K plneniu tohto uznesenia sme sa prakticky nedostali, trvá teda naďalej.

4. *Pripraviť propagačný materiál o zbere a zasielať aj členom zboru, ktorí sa nezúčastňujú na zborovom živote*

Úloha trvá.

5. *Pripraviť viac evanjelizačných podujatí*

Úloha bola splnená – pripravili sme evanjelizačné služby Božie a tri evanjelizačné večery s hosťujúcimi kazateľmi a hudobnými skupinami.

6. *Oprava kostola – rímsy, zavlhnutého muriva a maľovky*

Úloha trvá.

Medzi **najdôležitejšie udalosti a podujatia**, ktoré zarezovali aj v celej cirkvi, patrilo sympóziu Vzbuď Ducha dávnych svedkov Pane!, ktoré sa uskutočnilo pri nedeľnej sedemdesiatke brata farára Jána Bohdana Hroboňa a na ktorom opätovne zaznela výzva k dôslednému a čestnému vyrovnaniu sa s minulosťou v našej cirkvi. Tiež 10. výročie založenia Biblickej školy bolo priam manifestáciou evanjelictva v našom meste, počnúc Letnou biblickou školou cez kurzy angličtiny, semináre a prednášky, hudobné vystúpenia až po zavŕšenie Letnej biblickej školy v kine Strojár a slávnostné služby Božie konané na Memorandovom námestí dňa 6. 7. 2008, kde sme spolu s našimi hosťami odhadovali účasť asi na 650–700 účastníkov. Tieto podujatia spolu s Biblickou školou a našim zborom zabezpečovali viaceré skupiny našich priateľov z partnerských zborov z USA a konali sa aj s podporou mesta Martin. Sme radi, že aj prostredníctvom týchto aktivít sa evanjelici veľmi konkrétne a nezanedbateľne podieľajú na rozvoji nášho mesta.

Radi sa zmieňujeme aj o ďalších podujatiach, ktoré sa zapísali do našej pamäti:

- návšteva mladých kresťanov z Kórey, ktorí v spolupráci s našimi mladými a študentmi Biblickej školy pripravili denný tábor pre konfirmandov a poslúžili zaujímavým programom a piesňami
- stretnutie spevokolov Turca
- stretnutie mládeže z okolitých zborov, ktoré pripravili sestry z Nórska
- modlitebná reťaz 24 – 7
- prezentácia knihy M. R. Martákovej V tichu kajúcnosti
- stretnutie detských spevokolov Turca
- juniáles
- hudobno-literárny program Dni ťažkých obetí pri príležitosti Letokruhu Martina Rázusa
- mládežnícky a detský tábor
- výlety strednej generácie do Tatier v júni a septembri
- organový koncert
- podakovanie za úrody s výzdobou chrámu
- evanjelizačné služby Božie a tri evanjelizačné večery s pozvanými hosťami a hudobnými skupinami

- vystúpenie gospelového spevokolu z Hanušoviec
- Pamiatka posvätenia chrámu so spevokolom z Třanovic a hosťujúcim kazateľom bratom farárom T. Tyrlikom
- pečenie medovníčkov s deťmi
- hudobno-literárny program pri osemdesiatke M. Rúfusa
- iné podujatia menšieho rozsahu: brigády, výzdoby, občerstvenia a práca v kuchyni, starostlivosť o hostí a skupiny návštevníkov, zabezpečovanie koncertov a vystúpení v našom kostole, športové podujatia – futbal, kalanetika, taekwon-do...

Osobitne treba spomenúť *zborový spevokol* pod vedením M. Hroboňovej, ktorý vystupoval pri všetkých slávnostných príležitostiach aj cez bežné nedele a poslušil i v Hanušovciach nad Topľou pri Pamiatke posvätenia chrámu. Na tradičnom vianočnom koncerte bola hojná účasť a vystúpenie spevokolu malo veľmi pozitívny ohlas. Spevokol získava na kvalite, pribudli aj noví členovia.

Zborový časopis *Martinský evanjelik* vyšiel v troch dvojčísľach v tradične dobrej kvalite. Redakčný kruh vedie brat Miloš Kovačka.

Služby Božie a pohyb ľudnatosti

Oproti minulému roku pribudlo niekoľko členov do zboru a aj účasť na službách Božích bola o niečo lepšia ako minulý rok. Vidno to aj na ošerách, ktoré majú rastúci trend. Mali sme viacej krstov i konfirmandov. Sobášov bolo menej, aj pohrebov.

Zaujímavým zistením je aj to, že účasť na *ranných službách Božích* má rastúcu tendenciu. Tieto služby Božie sú skrátené, majú tradičný charakter bez akéhokoľvek programu navyše. Majú svojich stabilných účastníkov. Čím je lepšia účasť na ranných službách Božích, tým je obvykle slabšia na hlavných, pričom na hlavných službách Božích býva veľmi často aj iný program, hostia, spevokol, nové piesne sprevádzané hudobnou skupinou a 5-krát sme mali spoločnú Večeru Pánovu v rámci hlavných služieb Božích. Najmä na službách Božích s Večerou Pánovou je viditeľne viac účastníkov ako na bežných. Z týchto zistení nám vyplýva, že nie ani tak forma služieb Božích, ale oslovujúca zvesť Božieho slova a prisluhovanie sviatosti (veľmi pozitívne sú prijímané aj krsty a konfirmácia dospelých v rámci služieb Božích) privádzajú ľudí do našich chrámov. To však neznamená, že nechceme aj naďalej prinášať nové prvky na hlavné služby Božie. Chceme dôkladnejšie premyslieť a prepracovať spôsob prisluhovania Večere Pánovej, do distribúcie zapojiť i laikov, ktorí by boli pre túto funkciu zborom určení a verejne ustanovení. Rovnako chceme naďalej prinášať nové piesne, zapájať spevokol, deti, mládež či hudobnú skupinu. Som rád, že aj tempo, v ktorom spievame tradičné piesne, sa zrýchľilo. Je zrejme, že nie všetkým bratom a sestrami nové prvky vyhovujú. Som však rád, že keď je aj kritika, nie je zlomyseľná alebo deštruktívna, a že dokážeme otvorene komunikovať. Naopak, nové prvky na službách Božích oslovujú najmä mladšiu generáciu, ale aj tých, ktorí prichádzajú ako hľadajúci či neveriaci či hostia. Snažíme sa rozšíriť aj službu presbyterov pri vítaní v chráme, spravodajoch, čítaní slova Božieho, štatistike účasti, zaujatia sa tých, ktorí potrebujú pomoc, alebo prichádzajú kvôli krstom, konfirmácii či spomienkam. Dobré bolo aj to, že existovala možnosť neformálnych stretnutí pri káve a čaji po službách Božích. Tie však postupne ustali. Chceme ich v letných mesiacoch obnoviť a pripraviť pre ne lepšie podmienky.

Práca s deťmi

Detiskú besiedku sa nám vďaka Bohu podarilo minulý rok posilniť z každej stránky, najmä personálne. Koordinátorkou tejto práce sa stala študentka Biblickej školy L. Poľašková. Pripravili sme aj tábor pre deti nášho zboru, na ktorom sa zúčastnilo 45 detí. Presby-

terkou pre prácu s deťmi je sestra R. Jurisová. Spolu vyučujeme tri skupiny detí podľa vekových kategórií. Vyučovanie striedavo vedú R. Jurisová, A. Hulejová, J. Farbáková, L. Kenderová, D. Potančoková s pomocníkmi A. Šajdakovou, M. Bielikovou, N. Matúškovou, A. Javorskou a M. Prášilovou. V rámci práce s deťmi existuje aj *futbalový klub*, ktorý vedie brat dozorca M. Bruncko. Každý piatok sa pravidelne stretáva 9–12 chlapcov nielen pri futbale, ale aj pri zamyslení nad Božím slovom a modlitbách. Z iniciatívy N. Kacianovej vznikol *klub najmenších detí*, ktorý z hudobnej stránky vedie N. Cupanová. Vďaka týmto aktivitám a letnému taboru stúpila účasť detí na spoločných stretnutiach. Predsa však je celková účasť na počet členov nášho zboru nízka a bez záujmu rodičov či starých rodičov len veľmi ťažko dostaneme deti na besiedku. Plánujeme však konceptnejšie deti oslovovať, pripravovať aj mimoriadne podujatia a zintenzívniť spoluprácu s EZŠ. Pre tento účel by sme potrebovali pracovníka na plný úväzok.

Vyučovanie náboženstva

Vyučovanie náboženstva na základných školách zabezpečovali sestry R. Jurisová (Jahodníky), L. Polašková (Mudroňova), M. Bruncková (A. Dubčeka a Hurbanova), na stredných školách R. Valanec (Gymnázium V. P. Tótha a Priemyselná škola strojnícka), M. Kubík (Obchodná akadémia, Spojená stredná škola Jahodníky a Strojárske učilište). Počty žiakov sú kolísavé, badať tendenciu k zmenšovaniu. Prírastok 36 žiakov sme dosiahli najmä vďaka EZŠ. Spolu sa na vyučovaní náboženstva zúčastňovalo 330 žiakov. Treba povedať, že toto vyučovanie na školách je síce náročné, ale je hlavným zdrojom získavania žiakov na konfirmačnú prípravu.

Vyučovanie konfirmandov

Prvý aj druhý ročník je počtom dosť slabý. V prvom je okolo dvadsať konfirmandov, v druhom okolo dvanásť. Aj preto sme rozposlali asi sto listov tým, ktorí boli pokrstení v našom zbere a sú v konfirmačnom veku. Na túto výzvu reagovali traja konfirmandi. Už aj z týchto údajov vidno, že nám hrozí pokles počtu bežných konfirmandov. Treba nanovo premyslieť spôsob propagácie a oslovovania, aj samotnej prípravy. Čakáme, že deti z EZŠ v siedmom ročníku prinesú opätovný nárast počtu konfirmovaných v našom zbere. Konfirmácia dospelých má rastúcu tendenciu.

Mladšia mládež

Stretáva sa v piatok a až do prázdnin sa držala veľmi dobre. Nezriedka bývalo aj tridsať účastníkov. Prázdninový tábor v Kráľovej Lehote bol veľmi vydarený aj s peknou účasťou. Spolu so staršou mládežou to bolo 65 účastníkov. Na jeseň však bola účasť slabšia, viacerí okrajoví členovia odišli, ostalo jadro najvernejších – asi 15 členov – a okolo nich sa sporadicky zúčastňujú ďalší. Piatkové stretnutia mládeže vedie brat M. Uhrin s pomocou A. Dafčika. Sme radi, že prichádzajú aj študenti z Biblickej školy a vypomáhajú s hudbou a výkladmi. Stabilne tu hrá hudobná skupina, ktorá robí zreteľné pokroky.

Staršia mládež

Stretáva sa v sobotu v počte 8–18 členov. Aktívne sa do nej zapojil brat farár Kubík, ktorý sa spolu s M. Tkáčom a J. Brunckovou stará o toto spoločenstvo. Prichádzajú aj študenti z Biblickej školy a občas aj z Lekárskej fakulty. Každý týždeň sa po rodinách stretáva skupinka mladých ľudí pri rozhovoroch, zamysleniach a štúdiu Božieho slova, vzájomne sa povzbudzujú z duchovnej i osobnej stránky a tvoria spoločenstvo, ktoré cíti zodpovednosť za náš cirkevný zbor.

Biblická hodina, štúdium Biblie a modlitebné stretnutia

Biblická hodina sa držala počtom členov zhruba na rovnakej úrovni ako minulý rok. Bratia a sestry prichádzajú so záujmom o štúdium Božieho slova a spoločnú modlitbu. Striedavo ju vedú zboroví farári. Po biblickej hodine býva ešte modlitebné stretnutie.

K štúdiu Biblie sa schádza aj skupinka žien v počte 3–7 každú stredu, ktorú vedie sestra M. Bruncková.

Spoločenstvo ručných prác

Vedie ho sestra V. Marečková. Stretáva sa 20–30 sestier. Okrem ručných prác naše sestry mávajú zamyslenia z Božieho slova, modlitby, piesne, oslavy narodenín a tvoria spoločenstvo, ktoré je pre nich i náš zbor hodnotné.

Diakonia

Vedie ju sestra L. Taškárová. Opatrovateľskú službu vykonáva osem opatrovateliek, ktoré sa starali o sedemnášť rodín. Opatrovateľská služba prešla zásadnými legislatívnymi zmenami a s nimi súvisiacim spôsobom financovania, čo prevzalo mesto. Aj vďaka iniciatíve sestry Taškárovej sa podarilo preklenúť nemalé problémy vo finančnom zabezpečení tejto služby a opäť môže riadne fungovať. Aj keď je diakonia financovaná z mestského rozpočtu a z príspevkov opatrovaných, nemali by sme ako zbor zabúdať na podporu tejto tak veľmi potrebnej služby a podľa možnosti na ňu prispievať či už formou účelových zbierok, alebo programov pre diakoniú. Mali by sme sa tiež vrátiť k organizovaniu stretnutí seniorov a pozostalých, ako aj k intenzívnejšej návštevnej službe.

Presbyterstvo

Pracovalo pomerne iniciatívne. Keďže sme boli postavení pred náročné úlohy, nie vždy prebiehali rokovania v pokojnej atmosfére. Vždy sme si však dokázali veci vysvetliť a urovnať. Vidíme, že potrebujeme viac vzdelávania zameraného na vedúcich v zbere, ako aj koncepcnejšiu zborovú prácu s jasnými prioritami. Chceli by sme v spolupráci s BŠ pripraviť vzdelávacie podujatia pre vedúcich pracovníkov v zbere. Popri presbyterstve funguje aj hospodársky výbor a revízna komisia. Na zasadnutí presbyterstva sme blahoželali jubilantom. K úlohám pristupovalo presbyterstvo zodpovedne.

Fílie

Chýbajúceho farára najviac pocítili naše fílie v Dražkovciach a v Diakovej. Keďže nie vždy ho bolo možné zabezpečiť, ochotne vypomáhali pri vedení bohoslužieb aj naši laici – sestra Taškárová a bratia Bruncko a Valanec. Podľa možnosti vypomáhali aj farári z Biblickej školy. Účasť na službách Božích vo fíliách poklesla, v Dražkovciach sa schádzali v počte od 12–16, v Diakovej od 10 do 15, na Bystričke 15–20. Veľmi si vážim ohotu Dražkovčanov, ktorí v čase rekonštrukcie zasadačky obecného úradu v Diakovej zabezpečili priestory materskej škôlky pre spoločné služby Božie s Diakovčanmi. Tie sa konali dvakrát v čase adventu. Aj keď to boli pekné a srdečné stretnutia, Diaková chce mať aj naďalej služby Božie samostatne. V Diakovej nám chýbal aj presbyter za túto fíliu. K povzbudeniu bohoslužobného života na fíliách prispel aj náš spevokol vianočnými vystúpeniami. Na všetkých troch fíliách bola pekná účasť a videli sme, že je tam potenciál k stretávaniu, ale napriek tomu účasť na službách Božích je slabá. Bude potrebné prísť s novou iniciatívou pre naše fílie. Poklesla aj účasť na Severe, kde z pôvodných 30 účastníkov služieb Božích sa schádza okolo 20.

Cirkevná daň, evidencia, web a spravodaj

Pokles sme zaznamenali aj v počte platiacich cirkevný príspevok (2158 r. 2008, 2170 r. 2007). Evidencia platiacich je kompletne zachytená v elektronickej forme a je presne spracovaná. Milodary aj ofery mali mierne rastúcu tendenciu. Svoju úlohu veľmi dobre plní aj webová stránka, ktorá je pravidelne aktualizovaná a sú na nej všetky nedelne kázne, spravodaje a časopis Martinský evanjelik. Návštevnosť našej webovej stránky vzrástla zo 100 na 150 účastnikov denne. Nedelňý spravodaj je už bežnou a obľúbenou súčasťou služieb Božích. O evidenciu, webovú stránku, spravodaj a pomocné administratívne práce sa stará M. Hroboňová.

Kancelária a administratíva

Prijímanie stránok, administratívu a pokladňu má na starosti sestra K. Pížová, ktorá zabezpečuje aj potrebné veci k službám Božím, tlačivá ku krstom a konfirmáciám, spolupracuje na tvorbe spravodaja, vedie matriku. Tiež spracúva štatistiku, kompletne údaje o našom cirkevnom zbore do Kroniky mesta Martin, ručnú evidenciu členov cirkevného zboru, evidenciu faktúr a iné. V súčasnosti vypracúva registratúrny plán a poriadok CZ. S pomocnými službami v kancelárii denne vypomáha brat T. Bizík. Účtovníctvo a mzdy zboru a diakonie vedie sestra V. Masničáková. Kostolnícke a údržbárske práce zabezpečujú Roman a Lenka Kenderovci.

Archív

O archív sa stará sestra V. Sedláková. Postupne spracúva evidenciu, triedi materiály a zabezpečila rekonštrukciu historicky cennej postily, kroniky zboru a dobovej fotografie.

Investičné akcie

Zrealizovali sme úpravu prízemnia fary na druhý farský byt, upravili farskú záhradu a začali s rekonštrukciou bývalého kaderníctva na ubytovanie pre kaplána, alebo na hosťovské priestory. Bude potrebné vymeniť rozvody kúrenia na fare a perspektívne rátať i s výmenou strešnej krytiny.

Záver

Výpočet udalostí a štatistiky ešte nevytvádzajú v plnej miere o kvalite zborového života. Napriek mnohým akciám a programom mám dojem, že nám chýba viacej súdržnosti a jednoty. Preto by som chcel ako hlavné predsavzatie a program do roku 2009 vyzvať k súdržnosti a jednote. Ozajstná jednota v cirkvi je založená na Ježišovi Kristovi a spôsobuje ju Boží Duch. Prial by som si, aby všetko to, čo sa v našom zbore deje, podporovalo našu jednotu s Pánom Ježišom Kristom a jednotu vzájomnú. Nemusia to byť veľké programy a mnohé akcie. Možno ich ani nie je toľko treba, ale všetko to, čo funguje, všetky stretnutia a spoločné akcie nech sú preznačené vzájomnou láskou. To je ten najlepší znak zdravo fungujúceho spoločenstva.

Chcel by som poďakovať všetkým spolupracovníkom, bez ktorých by toto dielo nebolo možné, všetkým, ktorí pamätali na podporu nášho zboru svojimi financiami, prácou, radou, ochotou... Nadovšetko ďakujeme Pánu Bohu za Jeho milostivé vedenie a prosíme o Jeho požehnanie aj naďalej.

Návrhy na uznesenie

Bohoslužobné:

1. Tematizovať určité nedele (nedela detí, mládeže, diakonie, filii...). Zverejňovať témy nediel i kázní aspoň týždeň vopred v spravodaji.

2. Rozšíriť a skvalitniť služby presbyterov i dobrovoľníkov počas nedeľných služieb Božích, viacej si všímať nových prichádzajúcich do nášho spoločenstva a zaujímať sa o nich. Znovu zaviesť neformálne stretnutia po službách Božích.
3. Aktivizovať bohoslužobný život na filiách.
4. Okrem mládežníckeho a detského tábora pripraviť aj rodinný a vytvoriť možnosť pre širšie stretávanie rodín.
5. Dokončiť personálne a finančné zabezpečenie práce s deťmi. V prípade plateného pracovníka určiť pracovnú náplň a mzdové zabezpečenie a stanoviť náplň práce.
6. V spolupráci s Biblickou školou pripraviť vzdelávajúce a motivačné kurzy pre vedúcich pracovníkov a presbyterstvo.
7. Pripraviť aj iné neformálne stretnutia na povzbudenie vzájomnosti a jednoty.
8. Postupne uvádzať do života pravidelné darcovstvo.

Hospodárske:

1. Opraviť korunnú rímsu kostola a zavlhnuté murivo.
2. Renovovať sociálne zariadenia v budove fary.
3. V spolupráci s dobrovoľníkmi z USA zrenovovať kostolnícky byt, najmä podlahy, a vymeniť okná.
4. Dokončiť úpravu bývalého kaderníctva.

Február 2009

Ján Hroboň, zborový farár
Správa bola prednesená a prijatá na výročnom zborovom konvente
v nedeľu 1. marca 2009

NADÁCIA JANA AMOSA KOMENSKÉHO

oznamuje zmeny v jej poslaní, funkciách, adrese a komunikačnom spojení.

Cieľom nadácie je podporovať ochranu a rozvoj duchovných hodnôt, ochranu zdravia a vzdelávanie, športovú činnosť detí, mládeže a zdravotne postihnutých občanov, poskytovanie sociálnej pomoci a zachovanie prírodných a kultúrnych hodnôt.

Správna rada: Tomáš Niňaj (Žilina), č. tel. 041/7631019 – predseda
prof. Ing. Dezider Szabo, CSc. (Žilina) – člen
Mgr. František Korečko, ev. a. v. farár (Martin) – člen
RNDr. Jela Kostrová, CSc. (Žilina) – členka
doc. Ing. Zora Hroncová, CSc. (Žilina) – členka
Ing. Katarína Záskalická (Žilina) – členka

Dozorná rada: Ing. Dušan Maňka (Sučany) – predseda
Mgr. Oľga Kaňuchová, ev. farárka (Žilina) – členka

Štatutárny orgán: správca Ing. Eva Dubovcová, tel. 0907 177698

Doc. Ing. Ivan Gantner, CSc., po abdikácii zo zdravotných dôvodov zostáva v čestnej funkcii ako emeritný správca v. v.

Adresa nadácie: Nadácia Jana Amosa Komenského
Martina Rázusa 4, 010 01 Žilina

IČO: 30232031

DÍČ: 2020689594

Bankové spojenie: VÚB banka, a. s. Žilina, č. ú. 67739432/0200

Číslo telefónu: 041/5625627

E-mailová adresa: nadaciakomenskeho@ecavza.sk

Vydavateľstvo Matice slovenskej vydalo knihu, ktorá vyvolala početné kritické ohlasy zo strany členov našej cirkvi. Predsedníctvo ECAV na Slovensku sa preto rozhodlo reagovať otvoreným listom adresovaným predstaviteľom Matice slovenskej.

OTVORENÝ LIST MATICI SLOVENSKEJ

Vážení predstaviteľa Matice slovenskej,

medzi evanjelikmi na Slovensku sa zdvihla silná vlna pobúrenia vyvolaná rozhlasovou a televíznou reklamou o „krvilačných evanjelikoch“, ktorá na slovenských evanjelikov nezaslúžene vrhla veľmi negatívne svetlo. Rada pre reklamu priznala opodstatnenosť sťažnosti zo strany Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku na túto reklamu.

Problém však nie je len v uvedenej reklame, i keď ňou bol evidentne porušený etický kódex. Problém tkvie v knihe, ktorú nedávno vydalo Vydavateľstvo Matice slovenskej v spolupráci so Slovenským historickým ústavom Matice slovenskej v Bratislave. Kniha *V amerických zaisťovacích táboroch. Z denníkov Konštantína Čulena (6. jún 1945 – 30. apríl 1946)*, ktorú na vydanie pripravili a predhovormi opatřili František Vnuk a František Michalovič, vyšla v edícii *Slovenský svet*, ktorá si dala za cieľ „sprístupniť čitateľskej verejnosti dlho tabuizovanú literárnu tvorbu slovenského exilu, aby sa stala aktívnou zložkou nášho kultúrneho organizmu,“ a prezentovať „diela, ktoré na Slovensku doteraz nevyšli, a autorov, ktorých tvorivý prínos je po zohľadnení umeleckých a informačných hodnôt najvýznamnejší“. Sem podľa Františka Michaloviča vo svojom predhovore uvádza: „Denník Konštantína Čulena je významným dobovým dokumentom – je osobný, historický i eticko-politický.“ (s. 22–23)

Autora týchto „významných historických zápiskov“ Konštantína Čulena vyzdvihuje František Vnuk ako nezvyčajne čínorodú osobnosť: bol to redaktor, novinár a spisovateľ, tlačový šéf pri predsedníctve vlády, poslanec Slovenského snemu, istý čas dokonca vedúci Úradu propagandy Slovenskej republiky. Pred oslobodzovacími vojskami emigroval do Rakúska, kde ho americká protišpioňská služba internovala v zaisťovacom tábore. Tam strávil deväť mesiacov a potom ho z neznámych príčin prepustili. Jeho čínorodosť sa ďalej rozvíjala v exilových kruhoch v Kanade a USA.

Podľa súdnych čitateľov okrem negatívnych spomienok na americký zaisťovací tábor je hlavnou ideou tohto „diela“ demagogické tvrdenie, že všetko evanjelické bolo v dejinách slovenského národa (alebo prinajmenšom v dejinách Slovenského štátu a krátko po jeho páde) to najhoršie a najnežiaducejšie, čo mohlo náš národ postihnúť.

Považujeme za nevhodné, že Matica slovenská vydala knihu, ktorá obsahuje

početné poznámky zamerané proti slovenským evanjelikom a vedie ku konfesionálnym rozporom v našej spoločnosti, a to v súčasnej dobe, ktorá sa usiluje o ekumenickú spoluprácu medzi cirkvami.

Naozaj chcela Matica slovenská „obohatiť“ slovenskú literatúru a slovenskú históriu o autentické zápisky, ktoré zachytávajú dobu? My ju považujeme za neetické a nehorázne očierňovanie evanjelikov. Čo iné možno povedať o knihe, kde sa uvádza: „...za čo to majú byť katolíci povďační slovenským evanjelikom? Za tie vraždy, národné súdy, krádeže, lúpenie a znásilňovanie?“ (s. 199) „Zdá sa, že tak ako Slováci najväčších nepriateľov majú v Čechoch, práve tak doma slovenskí katolíci majú najväčších nepriateľov v slovenských evanjelikoch, ktorí sa v boji proti nim a za ich osobné hmotné pozície spoja i s čertom. Udalosti ukazujú, že nemožno hovoriť o katolícko-evanjelickom vyrovnaní.“ (s. 205–206)

Nie každý čitateľ vie posúdiť, že Konštantín Čulen píše v duchu režimu Slovenského štátu, teda demagogicky, ironicky a urážlivo: o evanjelikoch, Čechoch, židoch..., o všetkých, ktorých autor a režim nemali radi, o všetkom, čo zamútilo vodu pohlavárom Tisovej republiky. Tak píše aj o Slovenskom národnom povstaní, ktorého deň vypuknutia si pripomíname ako štátny sviatok Slovenskej republiky, lebo v ňom náš národ (či jeho časť) prejavil nesúhlas s fašistickým režimom a pripojil sa tak na stranu odporcov fašizmu – len vďaka tomu (nech malo SNP akékoľvek nedostatky) sme po vojne nezostali na opačnej strane barikády. Čulen však vyhlasuje, že „to nebola národná revolúcia, ale len prevrat, puč prežratých a ožratých kariatistov s čiernymi železnými krížmi, ktorí, vidiac iný obrat vo vojne, napochytrali zmenili kabát a chceli to, čo im slovenský štát dal, zachrániť. Bol to luteránsky puč“. Prská žľč na všetky strany, keď hovorí o evanjelikoch, Čechoch a odporcoch fašistického režimu. Veď „nikdy sa Slováci nemali lepšie ako v ňom. Nikdy ... nemali toľko chleba, toľko možnosti vyniknúť, uplatniť sa ako v Slovenskej republike.“ (s. 24) Ideologická a náboženská nenávisť priam srší takmer z každej stránky knihy, napr. „Tí panskí partizáni, zatkovci, karvašovci atď., tí boli šesť rokov najtuhší nemeckí kolaboranti. Keby boli zvíťazili Nemci, boli by sa pýtali Čiernymi orlami, boli by dokazovali, že slovenskí evanjelici chodievali študovať do Nemecka. Keď to prehrali, nuž zdôrazňovali panslavizmus.“ (s. 101)

O čo išlo pri voľbe vydať z bohatého diela Konštantína Čulena práve tieto osobné, evidentne zaujaté zápisky? Naozaj išlo iba o kritické zápisky z amerických zaisťovacích táborov? Ani nie – Čulenovi (či vydavateľom?) skôr šlo o to, aby v rámci nich mohlo byť napríklad konštatované, že „koncentračné tábory sú výmyslom protestantských národov. Britov, ktorí to vymysleli, Nemcov, ktorí to zdokonalili, a Američanov, ktorí tomu nasadili korunu.“ (s. 126) Každému súd-nemu čitateľovi je jasné, že ide o demagógiu najhrubšieho zrna hneď z niekoľkých dôvodov. Tu autor dokonca zasahuje aj Nemcov – ale ten sľah nepatrí všetkým, ale len nemeckým protestantom... Žeby Hitler a Göbbels boli protestanti? Demagogické je i Čulenovo bohorovné tvrdenie, že americké zaisťovacie tábory sú oveľa horšie ako nacistické koncentráky... Pritom sám „nemal tú česť“ ve-

dieť, čo sa dialo v nemeckých koncentrákoch – alebo to nechcel vedieť. Zverstvá páchané nemeckými fašistami ho nezaujímali, veď do koncentračných táborov jeho súkmeňovci posielali „na prevýchovu“ Židov, Cigánov, luteránov a iných nepohodlných ľudí. Za ich likvidáciu nemeckým priateľom ešte aj platili... Pri tom Čulena Američania trápili napr. tým, že z niektorých balíkov, ktoré do tábora dostával z domu, mu vybrali listy... Ale noviny do tábora zrejme dostávali: „*Na východnom Slovensku zúri hlad, píše noviny. Na tom Slovensku..., kde každý mal všetko, čo potreboval, a kde bol najvyšší životný štandard v Európe. Pekne to šrobárovcí dogazdovali. Luteránsky režim.*“ (s. 126) Pozoruhodné, že spomínané „dogazdovanie“ Čulen konštatuje už 13. januára 1946, pár mesiacov po tom, ako sa skončilo „*najkrajších, najúrodnejších šesť slovenských rokov*“ (str. 76)... A ďalšie čerstvé a zaručene pravdivé správy od blízkych: „*Zaujímavé je zo všetkých správ, ktoré z domu prichádzajú, v ktorých sa hovorí o špičkách úradov, že skoro všetko na Slovensku obsadili luteráni. Tí ukázali, ako to treba robiť. Naši to tak nevedeli. Naši sa delili 1/2 : 1/2 a hospodárske pozície nechali luteránom.*“ (s. 165)

Matica slovenská – naša najstaršia celoslovenská, nadkonfesionálna kultúrna a spoločenská inštitúcia – počínajúc rokom vzniku 1863 znamenala významný krok v procese formovania svojbytného slovenského národa, ktorý sa v čase maďarizácie dokázal zjednotiť, aby v rámci činnosti tejto inštitúcie vyzdvihol na piedestál našu národnú kultúru, históriu a osobnosti. Symbolicky vyjadrujúc medzikonfesionálnu spoluprácu, boli do vedenia Matice zvolení predstavitelia slovenských katolíkov i evanjelikov – katolícky biskup Štefan Moyses a evanjelický superintendent Karol Kuzmány.

Na Maticu slovenskú sme roky boli hrdí v minulosti a chceli by sme byť na ňu hrdí aj v budúcnosti.

Evanjelici nikdy neboli zradcami, nikdy neboli vrahmi. Samozrejme, vo vojne i v Povstaní zahynulo veľa ľudí – aj katolíkov, aj evanjelikov. Po vojne sa mnohí – a často nespravodlivo – dostali do väzenia, ba skončili dokonca i na popravisku – aj katolíci, aj evanjelici. Kniha plná jednostranných, lživých, demagogicky poprekrúcaných faktov, dehonestujúca a urážajúca časť občanov našej spoločnosti skutočne nemá mať miesto na knižných pultoch!

Na záver pripájame slová evanjelického farára Samuela Mišiaka (Slovenské národné noviny, marec 2009): „*Matica slovenská má i v novodobých dejinách nezastupiteľnú úlohu. Matica stála pri Slovákoch v najťažších chvíľach, keď národu išlo o jeho zachovanie, doslova o život, osobitne v časoch násilnej maďarizácie. Myslím si, že ona je tá mať, ktorá vie svoje často rozhašterené dievky späťjať, priviniť aj pokarhať, ak to treba. Verím, že tieto úlohy bude Matica slovenská plniť aj v budúcnosti.*“

V Bratislave 19. marca 2009

Predsedníctvo Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku:

Pavel Delinga, v. r.
generálny dozorca

Miloš Klátik, v. r.
generálny biskup

UDALOSTI ZO ŽIVOTA NÁŠHO CIRKEVNÉHO ZBORU V JANUÁRI, VO FEBRUÁRI A V MARCI 2008

- V dňoch 11.–18. januára 2009 sa uskutočnil v našom cirkevnom zbere Aliančný modlitebný týždeň 2009 s ústrednou témou Živá viera. Začali sme spoločným stretnutím s bratmi a sestrami z rímskokatolíckej cirkvi v nedeľu 11. januára v Biblickej škole.
- V utorok 6. januára na Zjavenie Krista Pána mudrcom navštívil spevokol s obidvoma bratmi farármi cirkevny zbor v Háji a Dom dôchodcov v Turčianskych Tepličiach, kde poslúžili Božím slovom a spevom.
- V nedeľu 25. januára sme sa zúčastnili na spoločných modlitbách za jednotu kresťanov v rímskokatolíckom kostole, kde vystúpil s piesňami náš zborový spevokol. Tiež nás navštívili konfirmandi a mládežníci z Hanušoviec nad Topľou, ktorí boli na víkendovom sústreďení v Mošovciach.
- V dňoch 30. januára až 1. februára sa zúčastnilo niekoľko našich sestier na Trojdňi modlitieb matiek v kaplnke Božieho milosrdenstva v nemocnici.
- V nedeľu 1. februára poslúžila kázanim slova Božieho na ranných službách Božích sestra farárka Zuzana Štanclová, ktorá sa dožila z milosti Božej požehnaných 80 rokov. V našom cirkevnom zbere pôsobila 27 rokov – najskôr ako zborová kaplánka a po smrti svojho manžela brata farára ThDr. Jána Stancla – ako zborová farárka. Blahoželáme.
- V piatok 20. februára sa konal tretí ples Evanjelickej základnej školy, na ktorom sa zúčastnili pedagógovia, rodičia a niekoľko členov cirkevného zboru.
- Od 28. februára do 8. apríla 2009 sa uskutočnili na návrh brata Milana Tkáča v našom cirkevnom zbere pôstne modlitby každý večer o 18.00 h. Sme vďační, že sme mali denne v priemere 22 ochotných modlitebníkov. Ďakujeme za Božie požehnanie na týchto stretnutiach.
- V nedeľu 1. marca 2009 sa konal v rámci hlavných služieb Božích Výročný zborový konvent, na ktorom boli prijaté všetky správy: Ročná správa kňaza, Hospodárska správa a rozpočet na r. 2009 a Správa revíznej komisie. Tiež boli doplnujúcimi voľbami zvolené zborové presbyterky: sestry Darina Tupá, Anna Kohútová a Ing. Lubomíra Kušnieriková.
- V nedeľu 22. marca bol v našom kostole organový koncert. Na organe hrala Agáta Berki, poslucháčka 5. ročníka VŠMU v Bratislave, odbor hra na organe.
- 2. apríla 2009 sa v aule Biblickej školy konal koncert detí Evanjelickej základnej školy. Súčasťou koncertu bolo okrem piesní aj biblické slovo, dramatizácia a modlitby. Po koncerte sa podávalo občerstvenie a uskutočnil sa i predaj veľkonočných výrobkov detí.
- Na Kvetnú nedeľu 5. apríla sa konalo v našom chráme už tradičné Stretnutie spevokolov Turca, na ktorom bola pekná účasť a požehnaná atmosféra.

PROGRAM SLUŽIEB BOŽÍCH Evanjelického a. v. cirkevného zboru v Martine cez veľkonočné sviatky 2009

Zelený štvrtok

18.00 h – Večerné služby Božie s Večerou Pánovou

Veľký piatok

10.00 h – Služby Božie s čítaním pašii, po SB Večera Pánova
17.00 h – Večerné služby Božie (bez pašii) s Večerou Pánovou

Veľkonočná nedeľa

8.30 h – Ranné služby Božie
8.30 h – Služby Božie na Bystričke
10.00 h – Hlavné slávnostné služby Božie

Veľkonočný pondelok

10.00 h – Hlavné služby Božie, po SB Večera Pánova

MARTINSKÝ EVANJELIK

Časopis Evanjelického a. v. cirkevného zboru v Martine.

Redakčná rada:

Ján Hroboň, Mária Hroboňová, Peter Ďurík, Miloš Kovačka, Alžbeta Stančevová-Kátlovská.

Vychádza šesťkrát do roka.

Redakcia a administrácia: Ev. a. v. farský úrad v Martine, Memorandové námestie

www.ecavmt.sk, www.bsmt.sk, www.ezsmt.sk

Registračné číslo: FKOMT 94/01176